

เอกสารประกอบการสอน

เรื่อง การทำสังคายนา

ตัวอย่างข้อความสั้นๆ

ข้อความที่ 1

สังคายนามีความหมายว่า การสวดพร้อมกันหรือร่วมกันสวด ด้วยเหตุผลว่า พระสงฆ์ทั้งหลายท่าน ได้พิจารณาประเด็นต่างๆ แห่งพระธรรมวินัย เมื่อตกลงเห็นพร้อมกันแล้ว ก็ร่วมสวดพร้อมกันเพื่อทรงจำต่อไป เนื่องจากการนี้เป็นการรวบรวมหรือจัดหมู่แห่งพระธรรมวินัยให้เป็นระบบ เพราะฉะนั้น คำว่า “สังคายนา” จึงมีความหมายถึง “การร้อยกรอง” หรือ “การจัดหมวดหมู่” พระธรรมวินัยได้อีกด้วย

ข้อความที่ 2

อริยสัจ 4 ช่วยให้หลุดพ้นจากกิเลสตัณหา ทำให้เกิดแสงสว่างแห่งปัญญา และปัญญาก็คือเครื่องนำทาง ของชีวิต ชีวิตดำเนินไปตามปัญญาย่อมสงบสุข ไม่เห็นแก่ตัว จิตใจก็คำนึงถึงผู้อื่น พร้อมจะรับรู้ความสุขความทุกข์ ของเพื่อนร่วมโลก ก่อให้เกิดความกรุณาขึ้นแล้วบำเพ็ญทานให้เป็นประโยชน์สุขแก่คนทุกๆ ไปรวมทั้งสัตว์ทั้งหลายด้วย

ข้อความที่ 3

คิหิสุข คือ ความสุขของชาวบ้าน อันเป็นความสุขที่บุคคลทั่วไปพึงมี ได้แก่

- (1) อัตถิสุข หมายถึง ความสุขที่เกิดจากการมีทรัพย์
- (2) โภคสุข หมายถึง ความสุขที่เกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์
- (3) อนณสุข หมายถึง ความสุขที่เกิดจากการไม่มีหนี้สิน
- (4) อนวัชชสุข หมายถึง ความสุขที่เกิดจากการประพฤตินิสัยที่ไม่มีโทษ

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงศ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์

ใบงานที่ 1.1 การทำสังคายนา

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มเลือกตอบคำถามเกี่ยวกับการทำสังคายนา ครั้งที่ 1-10 ตามประเด็นที่กำหนด

การ สังคายนา ครั้งที่	สาเหตุ	ผู้เป็นประธาน และคณะ	จำนวน พระสงฆ์ที่ เข้าร่วม	สถานที่	เวลา ที่กระทำ	ผู้อุปถัมภ์
1						
2						
3						
4						
5						
6						

การ สังคายนา ครั้งที่	สาเหตุ	ผู้เป็นประธาน และคณะ	จำนวน พระสงฆ์ที่ เข้าร่วม	สถานที่	เวลา ที่กระทำ	ผู้อุปถัมภ์
7						
8						
9						
10						

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. การสังคายนา หมายความว่าอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. การสังคายนาที่ได้จัดขึ้นในประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้นกี่ครั้ง ได้แก่ครั้งที่เท่าไร และกระทำที่ใดบ้าง

.....

.....

.....

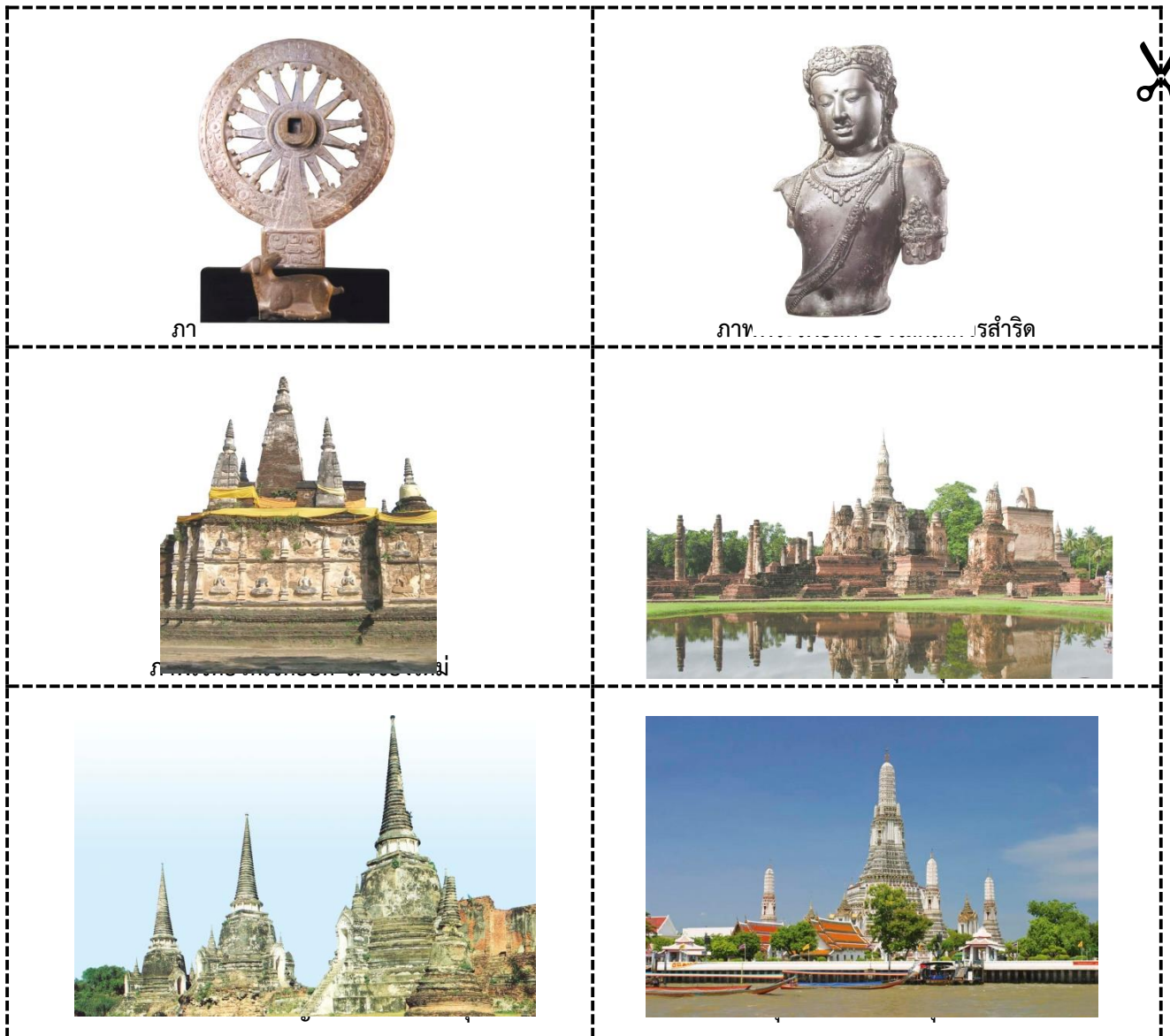
.....

เอกสารประกอบการสอน เรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการแข่งขันตอบคำถาม

1. พระพุทธศาสนาในอินเดียในสมัยกษัตริย์พระองค์ใดที่ได้รับการทำนุบำรุงจนมีความเจริญรุ่งเรืองอย่างมาก
ตอบ พระเจ้าอโศกมหาราช
2. ใครคือพระสมณทูตที่ได้เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิ
ตอบ พระโสณเถระ และพระอุตระเถระ
3. หลักฐานใดที่แสดงว่า พระพุทธศาสนายุคเถรวาทได้เข้ามาเผยแผ่ในดินแดนสุวรรณภูมิ
ตอบ ธรรมจักรกับกวางหมอบ, พระปฐมเจดีย์
4. หลักฐานใดที่แสดงว่า พระพุทธศาสนานิกายมหายานได้เข้ามามีอิทธิพลทางภาคใต้ของไทยบริเวณจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ตอบ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร
5. ศาสนวัตถุที่แสดงถึงอิทธิพลของพระพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ต่อการนับถือศาสนาในประเทศไทยคืออะไร
ตอบ พระปรางค์สามยอด จังหวัดลพบุรี
6. หลักฐานสำคัญที่แสดงว่า พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบพุทฺธมมิกะเฟื่องฟูในดินแดนแถบทางเหนือของไทยคืออะไร
ตอบ เจดีย์วัดเจ็ดยอด จังหวัดเชียงใหม่
7. พระพุทธศาสนาในประเทศไทยเป็นพระพุทธศาสนายุคเถรวาทแบบใด
ตอบ ลัทธิลังกาวงศ์
8. พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทในสมัยสุโขทัยเฟื่องฟูมากในเมืองใด
ตอบ นครศรีธรรมราช
9. พระมหากษัตริย์ในสมัยสุโขทัยพระองค์ใดโปรดเกล้าฯ ให้มีมนต์สมเด็จพระมหาเถรสังฆราช จากนครศรีธรรมราช มาเทศนาสั่งสอนประชาชน
ตอบ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
10. พระพุทธศาสนาในสมัยสุโขทัยที่รุ่งเรืองมากเป็นพระพุทธศาสนานิกายใด แบบใด
ตอบ นิกายเถรวาท แบบลังกาวงศ์
11. หลักฐานที่แสดงถึงการนับถือพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทในสมัยสุโขทัยได้แก่อะไรบ้าง
ตอบ วัดมหาธาตุ, ไตรภูมิพระร่วง
12. วรรณคดีทางพระพุทธศาสนาเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง เป็นบทพระราชนิพนธ์ของพระมหากษัตริย์สมัยสุโขทัยพระองค์ใด
ตอบ พระยาสิทธิไทย
13. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ข้อใดที่ยืนยันว่า พระพุทธศาสนาในอาณาจักรล้านนาเป็นพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท
ตอบ พระธาตุดอยสุเทพ, วัดเชียงมั่น
14. พระมหากษัตริย์สมัยอยุธยาพระองค์ใดทรงส่งคณะสงฆ์เดินทางไปลังกาเพื่อช่วยวางรากฐานและประดิษฐานพระพุทธศาสนาในลังกาให้มั่นคง
ตอบ สมเด็จพระเจ้าบรมโกศ
15. เพราะเหตุใด จึงเรียกนิกายพระพุทธศาสนาในลังกาว่า “อุบาลีวงศ์ หรือสยามวงศ์”
ตอบ เพราะพระอุบาลี กับพระอริยเมตไตรยเดินทางจากสยามไปลังกา เพื่อช่วยวางรากฐานและประดิษฐานพระพุทธศาสนาในลังกา
16. วรรณคดีทางพระพุทธศาสนาในสมัยอยุธยาได้แก่เรื่องใดบ้าง
ตอบ มหาชาติคำหลวง, พระมาลัยคำหลวง, กายมหายาตรา
17. วัดที่รัชกาลที่ 1 ทรงสร้างขึ้น โดยมีพระราชประสงค์ที่จะจำลองให้เหมือนกับวัดพระศรีสรรเพชญ์ สมัยอยุธยา คือวัดใด
ตอบ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม หรือวัดพระแก้ว
18. พระมหากษัตริย์สมัยรัตนโกสินทร์พระองค์ใดทรงฟื้นฟูประเพณีวิสาขบูชาขึ้นเป็นครั้งแรก
ตอบ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2)
19. พระมหากษัตริย์พระองค์ใดในสมัยรัตนโกสินทร์ที่ทรงจัดให้มีพิธีมาฆบูชาเป็นครั้งแรก
ตอบ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4)
20. คณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายเกิดขึ้นในสมัยใด
ตอบ เกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4)

บัตรภาพ

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1.
พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

ใบงานที่ 1.2 การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. พระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระเจ้าอโศกมหาราช ได้แก่อะไรบ้าง
.....
.....
2. พระภิกษุคณะใดที่เดินทางมาเผยแผ่พระพุทธศาสนายังดินแดนสุวรรณภูมิ รวมทั้งประเทศไทย และมีหลักฐานสำคัญอะไรบ้าง
.....
.....
3. หลักฐานที่แสดงว่า อาณาจักรศรีวิชัยนับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน ได้แก่อะไรบ้าง
.....
.....
4. หลักฐานสำคัญที่แสดงว่า ประชาชนในอาณาจักรละโว้ (ลพบุรี) นับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน ได้แก่อะไรบ้าง
.....
.....
5. เพราะเหตุใด พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์จึงเป็นที่เคารพเลื่อมใสในสมัยสุโขทัย
.....
.....
6. หลักฐานที่แสดงว่า พระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ได้เข้ามายังดินแดนภาคเหนือของไทย ได้แก่อะไรบ้าง
.....
.....
7. ในสมัยสมเด็จพระเจ้าบรมโกศได้มีความสัมพันธ์ทางด้านศาสนากับลังกาอย่างไร
.....
.....
8. สมเด็จพระเจ้าตากสินทรงมีพระราชกรณียกิจที่สำคัญเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่เด่นชัดอย่างไรบ้าง
.....
.....
9. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงมีพระราชกรณียกิจที่แสดงถึงการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง
.....
.....
10. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงมีพระราชกรณียกิจสำคัญที่เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างไร
.....
.....

เอกสารประกอบการสอน
เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย

ศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย

บัตรคำสั่ง

- คำชี้แจง** ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ ดังนี้
1. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มศึกษาความรู้จากศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย 3 ศูนย์ ดังนี้
 - ศูนย์ฯ ที่ 1 : พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ
 - ศูนย์ฯ ที่ 2 : พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคมไทย
 - ศูนย์ฯ ที่ 3 : พระพุทธศาสนาเป็นสภาพแวดล้อมที่กว้างขวางและครอบคลุมสังคมไทย
 2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้
 - 1) ศึกษาบัตรเนื้อหา
 - 2) ทำบัตรคำถาม
 - 3) ตรวจสอบคำตอบจากบัตรเฉลย ถ้าไม่ถูกต้องให้กลับไปศึกษาหาความรู้ในบัตรเนื้อหาใหม่ แล้วแก้ไขให้ถูกต้อง
 - 4) ประชุมสรุปความรู้

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย

บัตรเนื้อหา

พระพุทธศาสนาอยู่เคียงคู่กับสังคมไทยมาหลายศตวรรษ ประวัติศาสตร์ไทยจึงมีเรื่องราวเกี่ยวพันกับพระพุทธศาสนาอยู่เสมอ นับตั้งแต่คนไทยสามารถรวมตัวกันก่อตั้งอาณาจักรของตนเองขึ้นมา พระพุทธศาสนาได้เข้ามามีบทบาทตั้งแต่นั้นจนถึงปัจจุบัน คนไทยส่วนใหญ่ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติโดยไม่เปลี่ยนแปลงไปยึดถือศาสนาอื่นใดเป็นศาสนาประจำชาติ ทั้งนี้เหตุผลของการนับถือยอมรับพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยมีดังนี้

1. คนไทยส่วนใหญ่ยอมรับนับถือ

การยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาของคนไทยมีมาแต่อดีต สืบเนื่องจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาอันดับแรกๆ ที่สังคมรู้จักและคุ้นเคย แม้ภายหลังจะมีศาสนาอื่นเผยแพร่เข้ามาบ้าง หรือแม้สังคมไทยจะเปิดกว้างให้มีการเผยแพร่ศาสนาต่างๆ ได้ตามใจชอบ แต่ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยประมาณร้อยละ 95 ก็เลือกนับถือพระพุทธศาสนา

2. มีสัญลักษณ์แทนพระพุทธศาสนาในสถานที่ราชการ

นอกเหนือจากพระบรมฉายาลักษณ์ และธงชาติไทยแล้ว สถานที่ราชการซึ่งเป็นของรัฐส่วนใหญ่มักจะมีพระพุทธรูปอันเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของพระพุทธศาสนาประดิษฐานไว้

3. พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและอัครศาสนูปถัมภก

พระมหากษัตริย์ไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันทุกพระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะตามขัตติยราชประเพณี แม้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 2 มาตรา 9 ว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็น อัครศาสนูปถัมภกเท่ากับเป็นการกำหนดให้สถาบันพระมหากษัตริย์มีพระพุทธศาสนาอยู่เคียงคู่รวมทั้งเป็นหลักประกันว่า พระประมุขของชาติเป็นชาวพุทธ นับถือศาสนาร่วมกับประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ

4. กำหนดให้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นวันหยุดราชการ

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่างๆ นั้น ทางราชการได้กำหนดให้เป็นวันหยุดทั่วประเทศ เพื่อเปิดโอกาสให้พุทธศาสนิกชนได้มีเวลาไปปฏิบัติศาสนกิจ อันยังให้เห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย แม้มีนานาชาติทั่วโลกก็รับทราบว่าวันดังกล่าวนี้ ทางราชการและรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนบริษัทเอกชนส่วนใหญ่จะหยุดทำการ ทั้งนี้วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่ราชการกำหนดให้เป็นวันหยุด ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา โดยในวันดังกล่าว นอกจากทางราชการจะเป็นแกนนำในการจัดศาสนพิธีในสถานที่บางแห่งแล้ว ยังรณรงค์ให้พุทธศาสนิกชนไปปฏิบัติศาสนกิจที่วัดและวัด เล็ก เลิก ความประเพณีดีเสียสละทั้งปวง

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

บัตรคำถาม

1. บอกเหตุผลที่คนส่วนใหญ่ในสังคมไทยนับถือพระพุทธศาสนาประมาณร้อยละ 95 มาอย่างน้อย 2 ข้อ
2. ระบุรายละเอียดในธงพระพุทธศาสนาที่ประดับคู่ธงชาติไทยในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. สถาบันพระมหากษัตริย์มีส่วนช่วยดำรงให้พระพุทธศาสนาอยู่คู่ชาติไทยได้อย่างไร
4. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2552 ประกาศ ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2551 โดยห้ามมิให้ผู้ใดขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาวันใด

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2

พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักของสังคมไทย

บัตรเนื้อหา

สถาบันหลักของไทยมี 3 สถาบัน ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้ง 3 สถาบันนี้ต่างเกี่ยวพันกันจนเหมือนหนึ่งเป็นโครงสร้างอันแข็งแกร่งให้สังคมไทยและชาติไทยดำรงอยู่ได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันที่มีบทบาทอย่างสูงในการควบคุมพฤติกรรมของผู้คนในสังคมไทย ทั้งนี้เหตุผลที่ทำให้สถาบันพระพุทธศาสนาเป็นหนึ่งในสถาบันหลักของสังคมไทย เนื่องมาจาก

1. พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันคู่ชาติไทย

พระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้ามาในดินแดนสุวรรณภูมิอันเป็นที่ตั้งของประเทศไทยในปัจจุบันนับตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 3 อาณาจักรชาติไทยต่างๆ ล้วนสืบทอดพระพุทธศาสนาไว้ตั้งแต่สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรี จนมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ไว้อย่างมั่นคง จึงกล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันคู่ชาติไทย

2. พระมหากษัตริย์ไทยทรงเป็นพุทธมามกะ

ในประวัติศาสตร์ของชาติอื่น กษัตริย์ที่ปกครองประเทศในแต่ละสมัยมักจะนับถือศาสนาต่างกัน แต่พระมหากษัตริย์ไทยทุกสมัยล้วนเป็นพุทธมามกะ โดยราชประเพณี ก่อนที่พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์จะขึ้นครองราชย์จะมีพระราชพิธีให้ออกผนวชชั่วคราวเพื่อศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปกครองประเทศ แม้ในกรณีที่ไม่สามารถออกผนวชก่อนขึ้นเสวยราชสมบัติก็ต้องออกผนวชหลังจากขึ้นครองราชย์แล้ว ดังกรณีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน เป็นต้น

3. พระมหากษัตริย์ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงให้ความสำคัญในการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา โดยทรงถือเป็นพระราช-ภารกิจสำคัญ พระราชภารกิจที่พระมหากษัตริย์ไทยทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา อาทิ ทรงสร้างวัด ปฏิสังขรณ์วัด และปูชนียสถานต่างๆ ทรงอุปถัมภ์การศึกษาพระพุทธศาสนา ทรงส่งเสริมการปฏิบัติธรรมทรงยกย่องพระสงฆ์ผู้เชี่ยวชาญ ในพระปริยัติและเชี่ยวชาญในการปฏิบัติให้ดำรงสมณศักดิ์ตามความสามารถและความเหมาะสม ทรงสนับสนุน การสังคายนา ดังที่พระมหากษัตริย์บางพระองค์ได้ทรงสนับสนุนอุปถัมภ์การสังคายนา (ดังในสมัยรัชกาลที่ 1 และรัชกาลที่ 9 เป็นต้น) และทรงวางพระองค์เป็นแบบอย่างของชาวพุทธที่ดี

4. รัฐบาลไทยส่งเสริมสนับสนุนพระพุทธศาสนา

เมื่อประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย พระราชอำนาจและพระราช-ภารกิจในการอุปถัมภ์บำรุงพระศาสนาของพระมหากษัตริย์แต่เดิมก็ถูกมอบหมายให้รัฐบาลทำหน้าที่สืบทอดต่อไป เพราะฉะนั้นรัฐบาลจึงมีหน้าที่โดยตรงที่จะอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา ทั้งด้านการศึกษาและด้านการปฏิบัติพระศาสนา โดยกำหนดเป็นนโยบายที่แน่นอนและปฏิบัติให้บรรลุผลตามนโยบายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้โดยการดำเนินงานผ่านทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงมหาดไทยและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นต้น

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

บัตรคำถาม

1. สถาบันหลักตามโครงสร้างของสังคมไทยที่มีส่วนช่วยค้ำจุนให้สังคมไทยและชาติไทยดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบันประกอบด้วยสถาบันใดบ้าง
2. เหตุผลสำคัญที่ทำให้สถาบันพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมไทยคืออะไร
3. “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก” หมายความว่าอย่างไร
4. หน่วยงานของรัฐบาลไทยที่มีแนวนโยบายและการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการสนับสนุนส่งเสริมพระพุทธศาสนา ได้แก่หน่วยงานใดบ้าง

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 3

พระพุทธศาสนาเป็นสภาพแวดล้อมที่กว้างขวาง และครอบคลุมสังคมไทย

บัตรเนื้อหา

คนไทยส่วนใหญ่ภายในสังคมไทยเป็นชาวพุทธโดยกำเนิด ไม่ต้องมีการประกาศเพราะวิถีชีวิตของคนไทยได้รับการผสมผสานกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระพุทธศาสนามาทุกยุคทุกสมัย สภาพแวดล้อมรอบตัวทั้งทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคม ส่วนใหญ่ก็ได้รับอิทธิพลจากพระพุทธศาสนา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ตั้งแต่เกิดจนตายคนไทยส่วนใหญ่ก็ต้องสัมผัสกับพระพุทธศาสนามากหรือน้อยบ้างตามโอกาส ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงเป็นสภาพแวดล้อมที่กว้างขวางและครอบคลุมสังคมไทยอย่างแท้จริง ด้วยเหตุผลดังนี้

1. มีวัดและสำนักสงฆ์มากมายทั่วประเทศ

จากสถิติ พ.ศ. 2552 ในประเทศไทยมีวัดประมาณ 35,271 วัด และสำนักสงฆ์อีกจำนวนมาก มีพระภิกษุและสามเณร ประมาณ 322,000 รูป ไม่นับพระภิกษุสามเณรผู้บวชชั่วคราว ทุกหมู่บ้านมีวัดประจำหมู่บ้าน แม้เมื่อจะก่อตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่ก็นิยมสร้างวัดไว้เป็นสถานที่บำเพ็ญบุญทางพระศาสนาด้วย วัดจึงนับเป็น “ศูนย์กลาง” ของสังคมไทยส่วนใหญ่มาแต่อดีตถึงปัจจุบัน

2. มีปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุมากมาย

เหตุที่วัดเป็นสภาพแวดล้อมที่ครอบคลุมสังคมไทยทั่วไป จึงมีปูชนียสถานและปูชนียวัตถุสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาประดิษฐานเก็บรักษาอยู่มากมาย เช่น พระบรมธาตุไชยา พระปฐมเจดีย์ พระธาตุคุดอยสุเทพ พระพุทธรูปคู่พระไตรปิฎก วิหาร เป็นต้น

3. ประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ของคนไทย

มาจากพระพุทธศาสนาโดยตรง เช่น ประเพณีการอุปสมบท ประเพณีวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประเพณีทอดผ้าป่า ประเพณีทอดกฐิน และคติบางอย่างก็นำเอาแนวคิดทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้ให้ผสมผสานกลมกลืน เช่น การตั้งชื่อ โคนมไฟ ขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญอายุ งานศพ ถ้าไม่มีพระพุทธศาสนา ประเพณีพิธีกรรมเหล่านี้อาจเป็นไปในรูปแบบอื่น นอกจากนี้จิตใจของคนไทยส่วนใหญ่ก็อาจขาดการขัดเกลาหรือมิได้ถูกหล่อหลอมให้มีลักษณะเป็นคนไทยอย่างที่เห็นเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ก็ได้

4. ลักษณะนิสัยและมารยาทของคนไทยส่วนใหญ่มีรากฐานจากพระพุทธศาสนา

คนไทยได้รับการยกย่องจากชาวต่างชาติว่าเป็นคนที่มีลักษณะนิสัยดีงาม เช่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ เมตตา กรุณา เกรงใจ พร้อมให้อภัยคนอื่นเสมอ ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นต้น คนไทยมีคำพูดติดปาก คือ “ไม่เป็นไร” อันหมายถึงไม่ถือโทษ ไม่อาฆาตมาดร้าย ให้อภัยอยู่เสมอ ลักษณะนิสัยเหล่านี้ล้วนหล่อหลอมมาจากพระพุทธศาสนา อันเป็นสภาพแวดล้อมที่ครอบคลุมสังคมไทยอย่างกว้างขวาง ด้วยกิจกรรมารยาค้น คนไทยมีกิจกรรมารยาทเรียบร้อย นุ่มนวล การไหว้ การกราบ มารยาทในการต้อนรับ การแต่งกาย ตลอดจนจริยวัตรของคนไทย ล้วนได้รับการชื่นชม จากทั่วโลก ทั้งนี้มารยาทเหล่านี้ล้วนมีพื้นฐานมาจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา เช่น หลักการวธธรรม หลักการปฏิสันถาร เป็นต้น

5. ภาษาและวรรณคดีไทยมีอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนา

ภาษาไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันส่วนมากมีพื้นฐานมาจากภาษาบาลีสันสกฤต ซึ่งเป็นภาษาในทางพระพุทธศาสนาสังเกตได้จากชื่อ นามสกุล ชื่อบริษัท ห้างร้าน สถานที่ แม้กระทั่งชื่อหน่วยงานราชการต่างๆ ตลอดจนวรรณคดีไทยต่างๆ มักมีแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวคิดหลัก โดยสะท้อนความเชื่อเรื่อง นรก สวรรค์ บุญ บาป กรรม สังสารวัฏ เป็นต้น

6. การนับศักราช

การนับศักราชอย่างเป็นทางการของประเทศไทยจะนับเป็น “พุทธศักราช” โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริให้เปลี่ยนแปลงจากการนับศักราชแบบรัตนโกสินทร์ศก มาเป็นพุทธศักราช อันแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดแก่พระพุทธศาสนา และประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในโลกที่ใช้วิธีการนับศักราชเช่นนี้

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1.

พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

ศูนย์การเรียนรู้ที่ 3 พระพุทธศาสนาเป็นสภาพแวดล้อมที่กว้างขวาง และครอบคลุมสังคมไทย

บัตรคำถาม

1. ปุชนิยสถาน ปุชนิยวัตถุสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาได้แก่อะไรบ้าง ยกตัวอย่างอย่างน้อย 4 ตัวอย่าง
2. ประเพณีพิธีกรรมของคนไทยที่มาจากพระพุทธศาสนาโดยตรง ได้แก่อะไรบ้าง
3. ลักษณะนิสัยและมารยาทของคนไทยที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนา ได้แก่อะไรบ้าง
4. วรรณคดีของไทยได้รับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาอย่างไร

ศูนย์การเรียนรู้สำรอง ช่วยกันทายภาพ

บัตรคำถาม

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบรรยายได้ภาพที่กำหนดให้ถูกต้อง

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

บัตรภาพ

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1.
พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

ใบงานที่ 1.3 การพัฒนาตนเองและครอบครัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

เรื่อง ชีวิตที่มีความสุข

เอื้อเป็นลูกชายคนเดียวของพ่อแม่ ถึงแม้ว่าพ่อแม่ของเขาจะมีฐานะปานกลางไม่ร่ำรวย แต่ก็พยายามหารายได้ ส่งเอื้อเรียนในระดับมหาวิทยาลัย เมื่อครั้งที่เอื้อเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้น เขาเป็นคนที่ตั้งใจเรียน ประพฤติตนเป็นคนดี พุดจาสุภาพ ซื่อตรง ประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ชอบช่วยเหลือ งานกิจกรรมของโรงเรียนอยู่เสมอจึงเป็นที่รักใคร่ของครู-อาจารย์ และเพื่อนๆ ต่อมาเอื้อสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ของรัฐได้ เขามีความมานะพยายามเรียนจนจบ เอื้อได้ทำงานในบริษัทแห่งหนึ่งพอมีรายได้มาเลี้ยงดูพ่อแม่เป็นการ ตอบแทนพระคุณของท่าน ปัจจุบันฐานะของเอื้ออยู่ในเกณฑ์ดีแต่เขาก็รู้จักใช้จ่ายเงิน พ่อแม่และเอื้อ จัดได้ว่าเป็นครอบครัวตัวอย่าง เป็นครอบครัวที่มีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

คำถาม

1. เอื้อใช้หลักธรรมใดในการพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีและคนเก่ง

2. เอื้อนำหลักธรรมใดไปปฏิบัติจนส่งผลให้ครอบครัวเขาเป็นสุข

3. พ่อแม่ของเอื้อนำหลักธรรมใดไปปฏิบัติในการดูแลครอบครัว

แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง พุทธประวัติ

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. บทวิเคราะห์ที่พระนางสิริมหามายาทรงพระสุบินเห็น
ช้างเผือก ตีความได้ตรงกับข้อใดมากที่สุด
 - ก. พระโอรสในพระครรภ์ จะเป็นผู้มีปัญญามาก
 - ข. พระโอรสในพระครรภ์ จะเป็นผู้มีบุญบารมีมาก
 - ค. พระโอรสในพระครรภ์ จะเป็นผู้มีอัสวขยญาณสูง
 - ง. พระโอรสในพระครรภ์ จะเป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบสูง
2. พระเจ้าสุทโธทนะมีพระราชประสงค์ให้เจ้าชายสิทธัตถะ
ดำเนินชีวิตตามข้อใด
 - ก. เป็นศาสดาเอกของโลก
 - ข. เป็นกษัตริย์ผู้ทรงอำนาจ
 - ค. ศึกษาความรู้ในสำนักต่างๆ ทุกด้าน
 - ง. ตัดสินพระทัยดำเนินชีวิตด้วยพระองค์เอง
3. สิ่งที่เป็นหลักฐานแสดงถึงอภิวาจาที่พระพุทธเจ้า
ทรงประกาศว่า เราเป็นผู้เลิศ เป็นผู้ยิ่งใหญ่
เป็นผู้ประเสริฐ ที่สุดในโลก คือข้อใด
 - ก. ทรงนิมิตเสด็จไปประกาศศาสนาในแคว้นมคธ
 - ข. ทรงเป็นมหาบุรุษเอกทำประโยชน์ยิ่งใหญ่ให้แก่โลก
 - ค. ทรงเป็นผู้อยู่เหนือโลก คือ กามภูมิ รูปภูมิ
และนรกภูมิ
 - ง. ทรงประกาศหลักธรรม เรื่อง ความไม่ประมาท
เป็นปัจฉิมโอวาท
4. เหตุการณ์ที่ยกมาเปรียบกับการปฏิบัติตนตามแนวทาง
มัชฌิมาปฏิปทา จนได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
คือ เหตุการณ์ใด
 - ก. การประสูติของพระโอรส “ราหุล”
 - ข. การทอดพระเนตรเห็นเทวทูต
 - ค. พระอินทร์มาเทียบสายพิณ
 - ง. การบำเพ็ญทุกรกิริยา
5. หลักธรรมธัมมจักกัปปวัตตนสูตร คือ หลักธรรมที่ทรง
แสดงแก่สาวกในข้อใด
 - ก. ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5
 - ข. พวกขฤถ์ 3 พี่น้อง
 - ค. พระเจ้าพิมพิสารแห่งแคว้นมคธ
 - ง. พระสารีบุตร และพระโมคคัลลานะ
6. พระอัครสาวกเบื้องขวาของพระพุทธเจ้า คือใคร
 - ก. พระราหุล
 - ข. พระสารีบุตร
 - ค. พระโกณฑัญญะ
 - ง. พระโมคคัลลานะ
7. สิ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ คืออะไร
 - ก. ไตรสิกขา
 - ข. หลักธรรม
 - ค. อริยสัจ 4
 - ง. ทางดับทุกข์
8. พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาแก่ผู้ใด
 - ก. ปัญจวัคคีย์
 - ข. อุทกดาบส รามบุตร
 - ค. อาหารดาบส กามโคตร
 - ง. พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร
9. พุทธประวัติตอนทอดพระเนตรเห็นเทวทูตนั้น “เทวทูต”
เปรียบเสมือนข้อใด
 - ก. การเห็นในสิ่งที่ดีงาม
 - ข. เทวดาที่สามารถบันดาลสิ่งต่างๆ ได้
 - ค. ผู้นำสิ่งที่ดีงามมามอบให้แก่เจ้าชายสิทธัตถะ
 - ง. การเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ
แล้วนำมาคิดจนเห็นความจริงว่าชีวิตนี้เป็นทุกข์
10. ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา เรียกว่าอะไร
 - ก. พุทธธรรม
 - ข. หลักไตรลักษณ์
 - ค. มรรคมีองค์ 8
 - ง. ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

เฉลย

1. ก 2. ข 3. ข 4. ค 5. ก 6. ข 7. ค 8. ก 9. ง 10. ง

เอกสารประกอบการสอน

เรื่อง พุทธประวัติ

บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง พุทธประวัติ

คำชี้แจง

- ให้นักเรียนอ่านและศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาในแต่ละกรอบตามลำดับ ห้ามศึกษาข้ามกรอบเป็นอันขาด
- ให้นักเรียนตอบคำถามในแต่ละกรอบลงในกระดาษที่ครูแจกให้ โดยห้ามดูเฉลยหรือลอกคำตอบของเพื่อน
- เมื่อนักเรียนตอบคำถามเสร็จแล้วให้ดูเฉลยในตอนท้ายของแต่ละกรอบ

กรอบนำ

นักเรียนคงจะเคยเรียนพุทธประวัติ อันหมายถึง ประวัติของพระพุทธเจ้ามาบ้างแล้ว และเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าต้องเรียนบทเรียนนี้จริงๆ จนเกิดความเบื่อหน่าย เราลองมาทดสอบและลำดับความรู้ของเราเป็นตอนๆ เกี่ยวกับพุทธประวัติกันดีกว่า

พระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับจิตใจของคนไทยและชาติไทยในด้านวัฒนธรรมขนบประเพณี มาเป็นเวลานาน พุทธศาสนิกชนทุกคนจึงควรทราบถึงประวัติ และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาพุทธจริยวัตรอันเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนให้เกิดความสะอาด สว่าง และสงบ

ในอดีตกาลล่วงหลังก่อนพุทธศก 80 ปี ดินแดนนี้มีนามว่า “ชมพูทวีป” หมายถึง ดินแดนที่เป็นประเทศอินเดีย เนปาล ศรีลังกา ปากีสถาน บังกลาเทศ และภูฐาน ในปัจจุบัน ซึ่งประชาชนในยุคนั้นนับถือศาสนาพราหมณ์ อันเป็นศาสนาเก่าแก่ที่สุดในโลก

พระเจ้าสุทโธทนะ กษัตริย์แห่งกรุงกบิลพัสดุ์ ทรงอภิเษกสมรสกับพระนางสิริมหามายา พระราชธิดาแห่งกรุง เทวทหะ ไม่นานนักพระนางสิริมหามายาก็ทรงพระครรภ์ และเมื่อใกล้ที่จะทรงมีพระประสูติกาล พระนางได้ทูลลา พระสวามี เพื่อไปทรงมีพระประสูติกาลที่บ้านเมืองของพระนางตามธรรมเนียมของอินเดียสมัยก่อน เมื่อขบวนเสด็จมาถึง “สวนลุมพินีวัน” (ปัจจุบัน คือ ตำบลรุมมินเด ประเทศเนปาล) ซึ่งอยู่กึ่งกลางระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับกรุงเทวทหะ พระนางทรงประสูตรพระครรภ์และประสูติพระโอรส ณ ใต้ต้นสาละ เมื่อวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6

คำถามประจำกรอบนำ

- ชมพูทวีป หมายถึงดินแดนใด
- พระนางสิริมหามายา ทรงประสูติพระโอรสที่ใด ปัจจุบันอยู่ในประเทศใด
- เพราะเหตุใด พระนางสิริมหามายาจึงต้องเดินทางกลับกรุงเทวทหะเพื่อประสูติพระโอรส

กรอบที่ 1 ประสูติ

จากการศึกษาพุทธประวัติตอนประสูติแล้ว ลองมาศึกษาดูสิว่า พราหมณ์ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลสมัยนั้นได้ทำนายลักษณะพระกุมารอย่างไร และพระเจ้าสุทโธทนะทรงมีพระราชประสงค์ต่อพระโอรสอย่างไร

พระโอรสน้อยได้รับการขนานพระนามว่า “สิทธัตถะ” อันมีความหมายว่า “ผู้สำเร็จในสิ่งที่ประสงค์” และเมื่อทรงประสูติได้ 7 วัน พระราชมารดาก็สิ้นพระชนม์ พระนางปชาบดีโคตมี พระมาตุจฉา จึงเป็นผู้ถวายการเลี้ยงดูต่อมา

พระเจ้าสุทโธทนะได้เชิญพราหมณ์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญตำราทำนายลักษณะได้ทำนายลักษณะพระโอรสไว้เป็น 2 นัย คือ

1. ถ้าพระโอรสทรงครอบครองบ้านเมือง จะเป็นกษัตริย์ผู้ทรงอำนาจ เป็นจอมจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่
2. ถ้าเสด็จออกผนวช ก็จะได้ตรัสรู้เป็นศาสดาเอกของโลก

แต่พระราชประสงค์ของพระเจ้าสุทโธทนะมีเพียงประการเดียว คือ ทรงปรารถนาที่จะให้เจ้าชายสิทธัตถะได้ครองบ้านเมืองสืบต่อจากพระองค์ เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะทรงเจริญวัย พระเจ้าสุทโธทนะจึงทรงส่งพระราชโอรสเข้าศึกษา ในสำนักครุวิศวามิตร จนจบหลักสูตรศิลปวิทยาแทบทุกแขนง และทรงมีพระปรีชาสามารถเหนือบรรดานักศึกษาอื่นๆ

คำถามประจำกรอบที่ 1

1. คำว่า “สิทธัตถะ” แปลว่าอะไร
2. เจ้าชายสิทธัตถะ ได้รับคำทำนายอย่างไรบ้าง
3. พระเจ้าสุทโธทนะทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้พระโอรสดำเนินชีวิตอย่างไรในอนาคต

กรอบที่ 2 ครองเรือน

เมื่อคำทำนายพระลักษณะของพระโอรสสิทธัตถะออกมาเป็น 2 นัย นักเรียนคิดว่า คำทำนายในข้อใดถูกต้อง ลองติดตามศึกษาต่อไปนะคะ

พระเจ้าสุทโธทนะทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้เจ้าชายสิทธัตถะครองราชย์สืบต่อจากพระองค์ พระองค์ทรงโปรดให้สร้างปราสาทพระราชวัง 3 ถดู เพื่อให้พระโอรสประทับอย่างพระเกษมสำราญ และทรงทูลขอพระราชธิดาของพระเจ้าสุปปพุทธะ ทรงพระนามว่า “พระนางพิมพา หรือยโสธรา” ให้ทรงอภิเษกสมรสกับเจ้าชายสิทธัตถะ เมื่อทรงมีพระชนมายุ 16 พรรษา ทรงมีพระราชโอรส ซึ่งพระองค์พระราชทานพระนามว่า “ราहुล” แปลว่า “บ่วง”

ครั้งหนึ่งขณะที่เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จประพาสอุทยาน ได้ทอดพระเนตรเห็น “เทวทูตทั้ง 4” คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ทรงคิดว่า ชีวิตของคนเราต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ และวิถีทางที่จะพ้นจากความทุกข์ เช่นนี้ได้ก็คือการสละเพศผู้ครองเรือน พระองค์จึงทรงตัดสินใจเสด็จออกผนวชในตอนดึก ทรงตัดพระเมาลี ถี้อเพศบรรพชิต ผนวชเป็นสามเณร เมื่อมีพระชนมายุ 29 พรรษา

คำถามประจำกรอบที่ 2

1. เจ้าชายสิทธัตถะ ทรงอภิเษกสมรสกับใคร เมื่อพระองค์มีพระชนมายุเท่าไร

.....

2. เหตุการณ์ใดที่ทำให้เจ้าชายสิทธัตถะ ทรงตัดสินใจออกผนวช

.....

.....

กรอบที่ 3 บำเพ็ญเพียร

วิธีการศึกษาของนักบวชสิทธัตถะ หลังจากทรงออกผนวชแล้วมีหลายวิธี ซึ่งวิธีการศึกษาของพระองค์แสดงให้เห็นถึงพระพุทธรจรรย์วัตรที่เราชาวพุทธควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

1. ทรงเสด็จไปศึกษา ณ สำนักอาจารย์อาฬารดาบส และอุทกดาบส จนสำเร็จงาน 8 ชั้นจนจบหลักสูตรของทั้งสองสำนัก แต่ทรงเห็นว่า มิใช่ทางหลุดพ้นทุกข์ เพราะพระองค์ยังทรงรู้ได้ว่าจิตของพระองค์ยังทรงมีความรัก ความชัง ความหลง อันเป็นกิเลสอยู่ จึงทรงอำลาอาจารย์ทั้งสองเสด็จสู่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม
2. ทรงบำเพ็ญเพียรตามลัทธิที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคมตามความเชื่อของนักบวชโยคี ของอินเดียสมัยนั้น ที่นิยมการทรมานร่างกายให้ลำบากอย่างยิ่งยวด เรียกว่า “ทุกกรกิริยา” ขณะที่ทรงบำเพ็ญทุกกรกิริยานั้น มีปัญจวัคคีย์ คือพรหมณ์ทั้ง 5 ได้แก่ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ ได้ตามคอยปรนนิบัติ

วิธีการบำเพ็ญทุกกรกิริยา มีขั้นตอนในการปฏิบัติ 3 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 กัดฟัน โดยเอาฟันกัดฟันไว้ให้แน่น
- ขั้นที่ 2 กลั้นลมหายใจ โดยเอาพระชิวหา (ลิ้น) กดพระตาลู (เพดาน) ไว้
- ขั้นที่ 3 อดอาหาร โดยลดการบริโภคอาหารลงเรื่อยๆ จนในที่สุดไม่เสวยพระกระยาหารเลย

เมื่อทรงเห็นว่าวิธีการทรมานตนให้ลำบากอย่างยิ่งยวด มิใช่ทางหลุดพ้นจากความทุกข์ที่ทรงประสงค์ จึงทรงเลิกการบำเพ็ญทุกกรกิริยา กลับเสวยพระกระยาหารใหม่ พระองค์ทรงเปรียบชีวิตเหมือนกับการตีพิณ ถ้าซึงตึงเกินไปเสียงย่อมไม่ดังหรือขาดได้ ถ้าซึงหย่อนเกินไป ก็ย่อมไม่มีเสียง สายพิณที่ซึงปานกลาง ย่อมติดได้เสียงที่ไพเราะ ในที่สุดพระองค์ทรงหาทางหลุดพ้นจากความทุกข์โดยใช้ทางสายกลาง หรือ “มัชฌิมาปฏิปทา”

คำถามประจำกรอบที่ 3

1. การบำเพ็ญทุกกรกิริยา หมายถึงอะไร
2. ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ที่คอยปรนนิบัตินักบวชสิทธัตถะ ขณะทรงบำเพ็ญทุกกรกิริยา คือใคร
3. นักบวชสิทธัตถะเปรียบชีวิตของคนเราเหมือนกับสิ่งใด

กรอบที่ 4 ตรัสรู้

เก่งมากที่นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนได้ถูกต้อง คราวนี้เราจะศึกษาเรื่องทางสายกลางที่นักบวชสิทธัตถะทรงปฏิบัติเพื่อหลุดพ้นจากความทุกข์ พระองค์ทรงปฏิบัติอย่างไรอยากทราบไหม ลองมาศึกษาถึงพระจรรย์วัตรของพระองค์ในเรื่องความอดสาหะพากเพียร เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อไปดีไหมคะ

หลังจากที่ทรงล้มเลิกการบำเพ็ญทุกกรกิริยา และกลับเสวยพระกระยาหารจนพระวรกายสมบูรณ์ดีแล้ว ทรงเริ่มบำเพ็ญเพียรทางจิต ผินพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก แล้วตั้งพระทัยแน่วแน่ว่า ถ้าไม่สำเร็จทางพ้นทุกข์พระองค์ จะไม่ยอมเสด็จลุกไปไหน แม้ว่าเนื้อและเลือดจะเหือดแห้งก็ตาม ขณะที่พระองค์ตรัสรู้ ทรงมีพระชนมายุ 35 พรรษา

ในปฐมยาม พระองค์รู้ระลึกชาติหลังของพระองค์ได้

ในยามที่สอง พระองค์ทรงรู้เห็นความเป็นไปในการเกิด การตายของสัตว์ทั้งหลายที่เกิดมามีทุกข์ สุข ตีเลว ต่างกันก็ด้วย “กรรม” การที่บุคคลนั้นๆ ได้เคยกระทำไว้แต่หนหลัง และทรงทราบต้นเหตุที่ทำให้ชีวิตของคนเราสุขบ้าง ทุกข์บ้าง เพราะ “ตัณหา”

ในยามสุดท้าย พระองค์ทรงรู้แจ้งความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ คือ “อริยสัจ 4” ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค

คำถามประจำกรอบที่ 4

1. “ถ้าไม่สำเร็จทางพ้นทุกข์ จะไม่ยอมเสด็จลุกหนีไปไหน แม้ว่าเนื้อและเลือดจะเหือดแห้งก็ตาม” ประโยคนี้แสดงให้เห็นถึงพระจรรย์วัตรของพระพุทธองค์ด้านใด
2. นักบวชสิทธัตถะ ทรงรู้แจ้งถึงความจริงอันประเสริฐ หมายถึงอะไร

กรอบที่ 5 ทรงประกาศพระศาสนา

เมื่อตรัสรู้แล้วพระพุทธเจ้าทรงพิจารณาธรรมเป็นเวลา 7 สัปดาห์ ก่อนเสด็จไปเผยแผ่พระศาสนา โดยเสด็จไปแสดงธรรมโปรดปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสีเป็นการแสดงปฐมเทศนา ธรรมที่ทรงแสดงเรียกว่า “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” ซึ่งว่าด้วยแนวทางที่ไม่พึงปฏิบัติสองทาง คือ ตึงเกินไป และหย่อนเกินไป และแนวทางที่พึงปฏิบัติ คือ “ทางสายกลาง” (อริยมรรคมีองค์ 8) และ “อริยสัจ 4” หลังจากจบพระธรรมเทศนา โกณฑัญญะได้เกิด “ดวงตาเห็นธรรม” จึงทูลขอบวชเป็นพระสงฆ์องค์แรกในพระพุทธศาสนา ต่อมาอีกสี่ท่านที่เหลือ คือ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ ก็ได้เกิดดวงตาเห็นธรรมและทูลขอบวชตามลำดับ

จากนั้นได้มีผู้เลื่อมใสศรัทธาเข้ามาขอบวชเป็นจำนวนมาก ต่อมาไม่นานก็มีพระอรหันตสาวกของพระพุทธเจ้าจำนวน 60 รูป จึงทรงให้แยกย้ายกันไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังแคว้นต่างๆ

พระพุทธองค์เสด็จไปโปรดชฎิล (นักบวชเถลไถล) 3 พี่น้อง พร้อมบริวาร 1,000 รูป จนขอบวชเป็นพระสาวกของพระพุทธเจ้า พระเจ้าพิมพิสารถวายสวนไผ่ แล้วสร้างวัดเวฬุวันมหาวิหารสำหรับเป็นที่ประทับของพระพุทธเจ้า นับเป็นวัดแห่งแรกของพระพุทธศาสนา จากนั้นก็มีผู้มาขอบวชเป็นสาวก คือ พระสารีบุตร และพระโมคคัลลานะ ซึ่งต่อมาพระพุทธเจ้าแต่งตั้งให้พระสารีบุตรเป็นพระอัครสาวกเบื้องขวา มีความเป็นเลิศกว่าผู้อื่นทางปัญญา และพระโมคคัลลานะ เป็นพระอัครสาวกเบื้องซ้าย เป็นเลิศกว่าผู้อื่นทางมฤตธรรม

ต่อมาอนาถปิณฑิกเศรษฐีสร้างวัดพระเชตวัน และนางวิสาขาสร้างวัดบุพพารามถวายพระพุทธเจ้าด้วย

คำถามประจำกรอบที่ 5

1. ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ เรียกว่าอะไร
2. พระสงฆ์องค์แรกในพระพุทธศาสนา คือใคร

กรอบจบ ปรีณิพพาน

เมื่อพระพุทธเจ้าทรงสถาปนาพุทธบริษัทสี่ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ขึ้นมานั้น แต่ละพุทธบริษัทก็เจริญแพร่หลาย มีความรู้ความสามารถที่จะสืบสานต่อเจตนารมณ์ของพระพุทธองค์ และสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวต่อไปได้แล้ว พระพุทธเจ้าจึงทรงตัดสินพระทัยเสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ สาลวโนทยานของเหล่ามัลลกะศัตริย์ เมืองกุสินารา เมื่อวันเพ็ญ เดือน 6 ขณะพระชนมายุ 80 พรรษา

คำถามประจำกรอบจบ

1. พุทธบริษัทสี่ คือใคร
2. พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน เมื่อใด ขณะมีพระชนมายุเท่าไร
3. พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานที่ใด

บัตรภาพ

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

ใบงานที่ 2.1 พระมหากัสสปะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด ปิปปลิจึงปฏิเสธบิดามารดาในเรื่องการแต่งงาน

.....

.....

2. ปิปปลิมีวิธีการบ่ายเบี่ยงการแต่งงานอย่างบ้าง

.....

.....

3. เพราะเหตุใด ปิปปลิจึงได้แต่งงานกับนางภัททกาปิลาณี

.....

.....

4. ปิปปลิได้บวชโดยรับพุทธโอวาท 3 ประการ ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

5. พระมหากัสสปะถือธุดงค์ 3 ข้อ อย่างเคร่งครัดในเรื่องใด

.....

.....

.....

บทสรุป

- คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระมหากัสสปะ คืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 2.2 พระอุบาลี

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด พระราชกุมารแห่งศากยวงศ์และโกลิยวงศ์จึงทรงยินยอมให้อุบาลีบวชก่อน

2. พระอุบาลีเป็นผู้ทรงอภิญ्ञานและแตกฉานในปฏิสัมภิทา หมายความว่าอย่างไร

3. พระอุบาลีมีความสามารถพิเศษหรือมีความเชี่ยวชาญในด้านใด ยกตัวอย่างประกอบ

4. พระอุบาลีได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นเอตทัคคะด้านใด

5. คุณธรรมอันเป็นแบบของพระอุบาลี ได้แก่อะไรบ้าง

ใบงานที่ 2.3 อนาคตบิณฑิกเศรษฐี

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด จึงมีผู้ขนานนามให้สุทตตะว่า “อนาคตบิณฑิกะ”

2. เมื่ออนาคตบิณฑิกะพึงธรรมจากพระพุทธเจ้าทำให้เกิดผลอย่างไร

3. วัดใดที่อนาคตบิณฑิกะสร้างถวายพระพุทธเจ้า และผู้ใดมีส่วนร่วม

4. อนาคตบิณฑิกะมีความสำคัญต่อชาวเมืองสาวัตถีอย่างไรบ้าง

5. คุณธรรมอันเป็นแบบของอนาคตบิณฑิกะ ได้แก่ อะไรบ้าง

ใบงานที่ 2.4 นางวิสาขา

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. นางวิสาขามีลักษณะงดงามซึ่งเรียกว่าเบญจกัลยาณีนั่น ประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....

.....

.....

2. โอวาท 10 ประการที่ท่านธัญชัยได้ให้แก่นางวิสาขา ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

3. นางวิสาขาขอพรจากพระพุทธเจ้า 8 ประการนั้น มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสิ่งใด

.....

.....

.....

4. นางวิสาขาได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าในเรื่องใด

.....

.....

.....

5. คุณธรรมอันเป็นแบบของนางวิสาขา คืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 2.5 พระเจ้าอโศกมหาราช

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด จึงมีผู้ขนานนามพระเจ้าอโศกมหาราชว่า “จันทรโคก”

2. เพราะเหตุใด จึงมีผู้ขนานนามพระเจ้าอโศกมหาราชว่า “ธรรมาโคก”

3. เพราะเหตุใด พระเจ้าอโศกมหาราชจึงมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา

4. ผลงานสำคัญของพระเจ้าอโศกมหาราชเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ได้แก่อะไรบ้าง

5. คุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพระเจ้าอโศกมหาราช ได้แก่อะไรบ้าง

ใบงานที่ 2.6 พระโสมพะมิตรและพระอัฐม

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. พระโสมพะมิตรและพระอัฐมมีชีวิตอยู่ในสมัยพระมหากษัตริย์พระองค์ใด และในดินแดนใด

2. ผลงานสำคัญของพระโสมพะมิตรและพระอัฐม ได้แก่อะไรบ้าง

3. พระธรรมเทศนาที่พระโสมพะมิตรและพระอัฐมทำให้ประชาชนเลื่อมใส คืออะไร และปฏิบัติตนอย่างไร

4. พระโสมพะมิตรและพระอัฐมมีความสำคัญต่อดินแดนสุวรรณภูมิอย่างไร

5. คุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพระโสมพะมิตรและพระอัฐม คืออะไร

เรื่อง ขาดก

ตัวอย่างข่าว

ลูกร้องเพลงหาเงินรักษาแม่ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย

เด็กชายวัย 5 ขวบใน จ.พิษณุโลกช่วยหาเงินเพื่อรักษาแม่ที่ป่วยเป็นมะเร็งระยะสุดท้าย และเลี้ยงน้องชายวัยเพียง 3 เดือน ด้วยการออกไปร้องเพลงตามร้านอาหารร่วมกับบิดา ขณะที่แพทย์ระบุว่าอาการของมารดาทำได้เพียงรักษาเท่านั้น

ด.ช. ภูผา รัตนรุ่งเรืองชัย อายุ 5 ขวบ หรือน้องไบเบิ้ล นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลประชาราษฎร์ สร้างความพิศมิลินแก่บรรดาลูกค้าร้านอาหารครวัปัญหา ต. ในเมือง อ. เมืองพิษณุโลก

นายธนาพร รัตนรุ่งเรืองชัย อายุ 29 ปี พ่อของเด็กชายไบเบิ้ลเป็นผู้นำเด็กชายภูผามาร่วมร้องเพลง ขณะตระเวน เล่น กีตาร์โปร่ง และร้องเพลงตามร้านอาหารในตัวเมืองพิษณุโลก เพื่อหาเงินไปรักษานางศกลวรรณ รัตนรุ่งเรืองชัย อายุ 34 ปี ภรรยา และมารดาของน้องไบเบิ้ลซึ่งป่วยเป็นโรคมะเร็งระยะสุดท้าย ขณะนี้รักษาตัวภายในโรงพยาบาล พุทธชินราช รวมทั้ง ชื่อของใช้จำเป็นสำหรับเด็กชายเมเบิ้ล น้องชายวัย 3 เดือน

ขณะที่นางศกลวรรณบอกว่า รู้สึกสงสารลูกที่ต้องอดหลับอดนอนเพื่อหาเงินช่วยเหลือครอบครัว แต่ก็ภูมิใจ ที่ลูกชายมีความสามารถและกล้าที่จะร้องเพลงบนเวที และอยากมีชีวิตอยู่ให้นานที่สุด เพื่อให้ลูกทั้งสองคนจดจำใบหน้าได้

พญ. พรสวรรค์ เพียรสวรรค์ แพทย์ปฏิบัติการอายุรกรรม โรงพยาบาลพุทธชินราชเปิดเผยว่า อาการของ นาง ศกลวรรณยังคงน่าเป็นห่วง เนื่องจากร่างกายไม่ตอบสนองต่อการทำเคมี ทำให้มะเร็งแพร่กระจายไปยังตับ และส่วนอื่นๆ ของร่างกายแล้ว ขณะนี้จึงทำได้เพียงรักษาไปตามอาการเท่านั้น

ที่มา : ข่าวสนุกออนไลน์. 2553. “ลูกร้องเพลงหาเงินรักษาแม่ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://news.sanook.com/957963/ลูกกตัญญูร้องเพลงหาเงินรักษาแม่ป่วยระยะสุดท้าย/> สืบค้น 25 มิถุนายน 2555.

นายชวน หลีกภัย ประธานสภาที่ปรึกษาพรรคประชาธิปัตย์ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ เนื่องในวันสงกรานต์

วันนี้ 13 เม.ย. 55 เวลา 15.00 น. ที่โรงเรียนน้ำผุด อ. เมือง จ. ตรัง นายชวน หลีกภัย ประธานสภาที่ปรึกษาพรรคประชาธิปัตย์ พร้อมด้วยนายแพทย์สุกิจ อัถโถปกรณ์ ส.ส. ตรัง พรรคประชาธิปัตย์ นายกิจ หลีกภัย นายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดตรัง นายธีรศักดิ์ มักคั้น ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข นายสันติ วงษ์ยงศิลป์ ผู้อำนวยการแขวงทางหลวง ตรัง ร่วมพิธีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ เนื่องในวันสงกรานต์ และมอบประกาศเกียรติคุณผู้สูงอายุดีเด่น ประจำปี 2555 ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด

เทศกาลวันสงกรานต์ ประจำปี 2555 ที่ถือว่าเป็นประเพณีอันดีงามมาช้านานที่สืบสานยึดถือปฏิบัติต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้ สิ่งหนึ่งซึ่งมีความสำคัญและบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของประเพณีสงกรานต์ คือ การรดน้ำดำหัวขอพรผู้ใหญ่ อันหมายถึงการแสดงความเคารพนอบน้อมและขอพรจากท่าน เพื่อเป็นสิริมงคลในการ ดำรงชีวิตของตน และทาง อบต. น้ำผุด ได้ตระหนักถึงความสำคัญของประเพณีอันดีงามจึงได้จัดให้มีพิธีรดน้ำขอพร ผู้สูงอายุในตำบลน้ำผุดที่เดินทางมาร่วมงาน จำนวนกว่า 120 คน เพื่อให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ตำบลน้ำผุด ได้ซึ้งคิดดีๆ จากผู้ใหญ่ และได้ร่วมกันแสดงออกในทางสร้างสรรค์อย่างสนุกสนาน อันจะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นรวมทั้งเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

ที่มา : จังหวัดตรัง. 2555. “นายชวน หลีกภัย ประธานสภาที่ปรึกษาพรรคประชาธิปัตย์ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ เนื่องในวันสงกรานต์”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://123.242.177.1/trnew/index.../546-2012-04-17-02-31-29> สืบค้น 25 มิถุนายน 2555.

ใบงานที่ 2.7 อัมพชาดก

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงตรัสเล่าเรื่อง อัมพชาดก
.....
.....
2. เพราะเหตุใด พระเทวทัตจึงบอกคืบความเป็นอาจารย์แก่พระพุทธเจ้า
.....
.....
3. เพราะเหตุใด พระเทวทัตจึงทำสังฆเภท
.....
.....
4. เพราะเหตุใด เรื่องราวในอัมพชาดกจึงเกี่ยวกับพระเทวทัต
.....
.....
5. เพราะเหตุใด พราหมณ์หนุ่มจึงไม่แสดงความกตัญญูทเวที่ต่อผู้มีพระคุณ
.....
.....
6. เพราะเหตุใด วิชาเสกมะม่วงของพราหมณ์หนุ่มจึงเป็นที่โปรดปรานของพระราชา
.....
.....
7. เพราะเหตุใด มนต์ที่พราหมณ์หนุ่มกล่าวในภายหลังจึงไม่สามารถเสกมะม่วงตามที่พระราชามีรับสั่งได้
.....
.....
8. เพราะเหตุใด คำกล่าวเท็จจึงทำให้มนต์วิชาการเสกมะม่วงเสื่อม
.....
.....
9. เพราะเหตุใด พระราชาจึงมีรับสั่งให้เชียนพราหมณ์หนุ่มและขับไล่ออกจากพระนคร
.....
.....
10. เพราะเหตุใด อาจารย์จันทาลจึงไม่ถ่ายทอดมนต์ให้กับพราหมณ์หนุ่มอีกทั้งๆ ที่พราหมณ์หนุ่มกราบ
แทบเท้าอาจารย์สารภาพผิด เพื่อขอเรียนมนต์ใหม่
.....
.....

ใบงานที่ 2.8 ตีตติรชาดก

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด พระสารีบุตรจึงเดินจงกรมตลอดคืน
.....
2. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงรับสั่งให้ประชุมสงฆ์ทันทีที่ทราบว่า พระสารีบุตรไม่มีที่พักจึงเดินจงกรมตลอดคืน
.....
3. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ภิกษุผู้เจริญด้วยวิยวุฒิเท่านั้นที่ควรได้ที่พักอันเลิศ ข้าวและน้ำอันเลิศ
.....
4. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงเล่าเรื่อง ตีตติรชาดก ให้เหล่าภิกษุฟัง
.....
.....
5. เพราะเหตุใด ช้างและลิงจึงยอมรับในความอาวุโสสูงสุดของนกกระทา
.....
.....
6. เพราะเหตุใด ช้าง ลิง และนกกระทา จึงอยู่ด้วยกันอย่างผาสุกตลอดอายุขัย
.....
7. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงเล่าเรื่อง การยอมรับในความอาวุโสของช้าง ลิง และนกกระทา เพื่อสอนเรื่องการเคารพยำเกรงตามลำดับอาวุโสของภิกษุ
.....
.....
8. เพราะเหตุใด การหวงห้ามเสนาสนะให้พระเถระผู้มีพรรษามากกว่าได้พักอาศัย
.....
9. เพราะเหตุใด คนที่ฉลาดในธรรม เคารพนบถนอมต่อผู้เจริญวิยวุฒิ คนๆ นั้นย่อมได้รับความเจริญต่อไปในภายภาคหน้า
.....
.....
10. เพราะเหตุใด คุณธรรมเรื่อง การเคารพยำเกรงตามลำดับอาวุโส จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนในสังคมควรได้ตระหนักและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ
.....

เอกสารประกอบการสอน

เรื่อง พระรัตนตรัย

บทสรสรเลิยพระพุทศคุณ

(นำ) อิตปิ โส ณะคะวา (รับ) อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต
โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะธัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ณะคะวาติ

(นำ) องค์ใดพระสัมพุทศ	(รับ) สุวิสุทธสันดาน
ตัดมูลเกลศมาร	บ่ มีหม่นมิหมองมัว
หนึ่งในพระทัยท่าน	ก็เบิกบานคือดอกบัว
ราศี บ พันพัว	สุวณธกำจร
องค์ใดประกอบด้วย	พระกรุณาดังสาคร
โปรดหมู่ประชากร	มละโอฆกันดาร
ชี้ทางบรรเทาทุกข์	และชี้สุขเกษมสานต์
ชี้ทางพระนฤพาน	อันพ้นโศกวิโยคภัย
พร้อมเบญจพิธจัก	บุจรวิมลใส
เห็นเหตุที่ใกล้ไกล	ก็เจนจบประจักษ์จริง
กำจัดน้ำใจหยาบ	สันดานบาปแห่งชายหญิง
สัตว์โลกได้พึงฟัง	มละบาปบำเพ็ญบุญ
ข้าฯ ขอประณตน์อม	ศิรเกล้าบังคมคุณ
สัมพุทศการุญ	ญภาพนนั้นนรินทร ฯ

(กราบ)

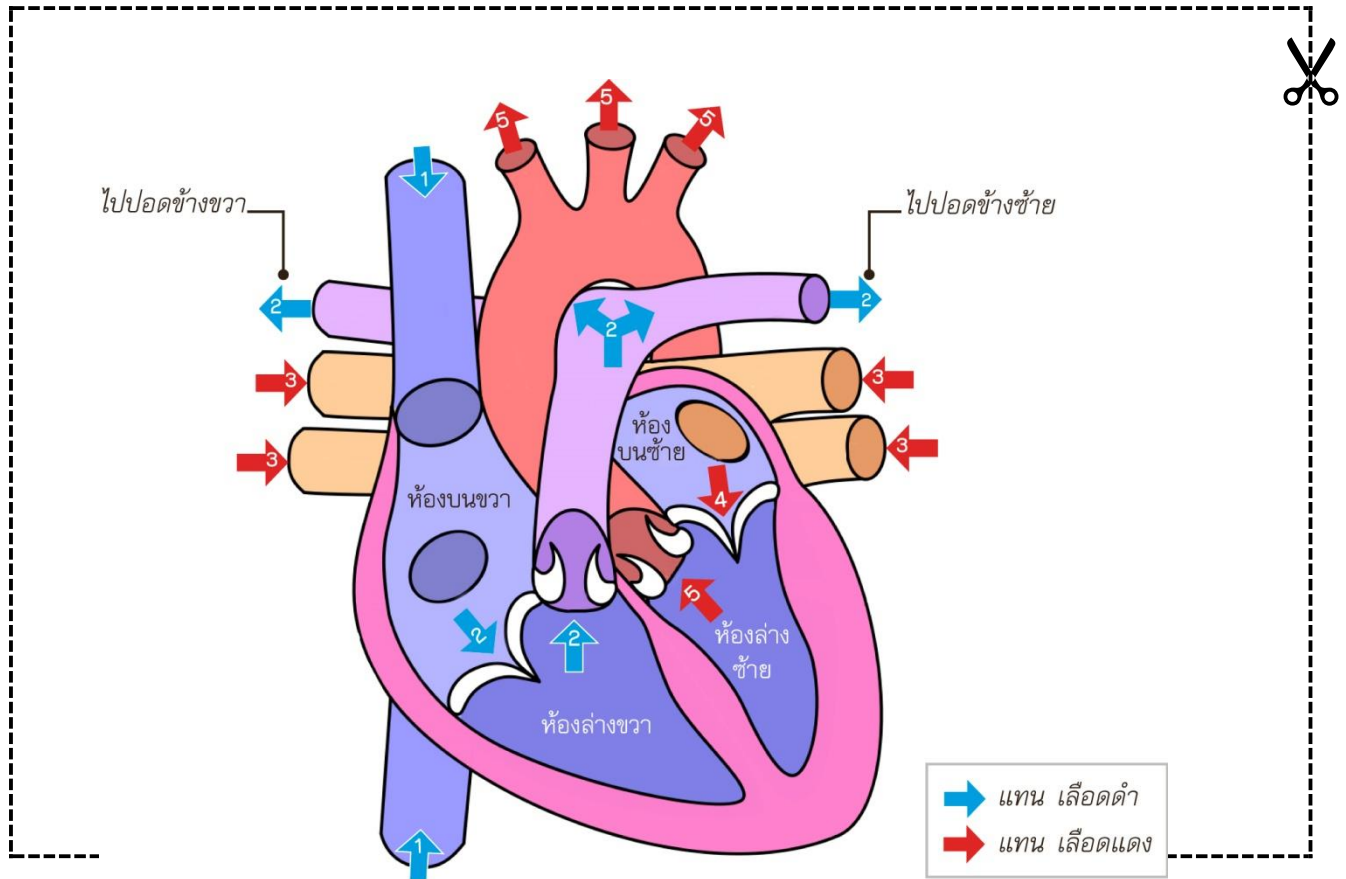
แบบบันทึกการปฏิบัติตนที่แสดงถึงความเคารพพระรัตนตรัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันวางแผนการปฏิบัติตนที่แสดงถึงความเคารพพระรัตนตรัย (พุทศคุณ 9)
แล้วนำไปปฏิบัติและบันทึกผลลงในแบบบันทึก จากนั้นรายงานผลต่อครูตามกำหนดเวลาที่ตกลงกัน

วัน/เดือน/ปี	ตัวอย่างพฤติกรรม/การกระทำ	ผลที่ได้รับ	ผู้รับรอง/หลักฐาน

หลักสูตร : ชั้น 5 กรรม อบายมุข 6 สุข 2 คิหิสุข

บัตรภาพ

ที่มา : ชูชาติ รอดถาวร และภาสกร บุญนิยม. [ม.ป.ป.]. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน สุขศึกษาและพลศึกษา ป.6.
กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

ใบงานที่ 3.1 กรรม

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. กรรม หมายความว่าอะไร

.....

2. อกุศลกรรม หมายถึงอะไร

.....

3. กุศลกรรม หมายถึงอะไร

.....

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

นาวิ เกรียงไกร และณัฐภูมิ เป็นเพื่อนที่สนิทกันมาก ทั้งสามคนเรียนหนังสือในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่มา วันหนึ่ง นาวิมาชวนเกรียงไกรและณัฐภูมิ ไปขายซีดีเถื่อน เพราะรายได้ดีมาก เกรียงไกรตกลงใจไปขายซีดีเถื่อน แต่ณัฐภูมิไม่ไป เพราะเขารู้ว่าเป็นการทำผิดกฎหมาย เกรียงไกรและนาวิ มีรายได้จากการขายซีดีทุกวันเสาร์-อาทิตย์

เกรียงไกรต้องการมีรายได้มากขึ้น บางวันเขาจึงขาดเรียนไปขายซีดี ณัฐภูมิรู้เรื่องเข้าจึงไปเตือนเกรียงไกร เกรียงไกรไม่พอใจ ทั้งสองจึงทะเลาะกัน เกรียงไกรโกรธมากจึงตอยณัฐภูมิปากแตก

วันหนึ่งขณะที่เกรียงไกรและนาวิกำลังขายซีดีอยู่นั้น ตำรวจมาพบเข้าจึงจับกุมทั้งสองคนดำเนินคดีตามกฎหมาย

1. ใครเป็นผู้มีการกระทำที่เรียกว่า อกุศลกรรม ยกตัวอย่างประกอบ และผลที่ได้รับเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

2. ใครเป็นผู้มีการกระทำที่เรียกว่า กุศลกรรม ยกตัวอย่างประกอบ และผลที่ได้รับเป็นอย่างไร

.....

ใบงาน 3.2 อบายमुख 6

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. อบายमुख 6 หมายความว่าอย่างไร

2. อบายमुख 6 ได้แก่อะไรบ้าง

3. นักเรียนมีวิธีการหลีกเลี่ยงอบายमुख 6 อย่างไร

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

เอกเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นบุตรคนเดียวของพ่อแม่ ซึ่งได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่เป็นอย่างดี พ่อแม่ของเอกมีฐานะค่อนข้างจน จึงต้องทำงานหนักกลับบ้านค่ำเป็นประจำ เอกมีเวลาว่างมากเมื่อกลับจากโรงเรียนถึงบ้าน ไม่พบพ่อแม่เขา จึงออกไปเล่นกับเพื่อนๆ ซึ่งอยู่ในละแวกบ้านใกล้เคียงกัน ก๊อนและกรวด ซึ่งเป็นเพื่อนรุ่นพี่ที่โตกว่าเอกได้ชวนเอกเล่นไพ่ เอกสนุกมากในระยะแรก เพราะเล่นได้เงิน แต่ในที่สุดกลับเสียเงินจนหมดตัว ต้องขอยืมเงินเพื่อนคนอื่นๆ

ในวันต่อมาเอกก็ไปเล่นไพ่กับเพื่อนกลุ่มเดิมเพื่อต้องการเอาเงินที่เสียไปกลับคืนมา แต่เขากลับเสียเงินเพิ่มขึ้นอีกเรื่อยๆ เงินที่เคยสะสมไว้ตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาทั้งหมดไป เอกมีความทุกข์ใจมาก

1. เอกมีความทุกข์เรื่องอะไร

2. สาเหตุของความทุกข์ของเอก คืออะไร สอดคล้องกับหลักธรรมในเรื่องใด

ใบงานที่ 3.3 สุข 2

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. สุข 2 หมายความว่าอะไร

.....

2. กายิกสุข หมายถึงอะไร

.....

3. เจตสิกสุข หมายถึงอะไร

.....

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

เก้และแก้ว เป็นเพื่อนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แต่การดำเนินชีวิตของเขามีความแตกต่างกัน เก้ ชอบดูภาพยนตร์ ฟังเพลง กินอาหารอร่อยๆ ชอบไปเดินห้างสรรพสินค้าเพราะอากาศเย็นสบาย พ่อแม่ของเก้รักและเอาใจใส่ดูแลเก้ ตามใจเก้ทุกอย่าง เก้ไม่ชอบเรียนหนังสือ ส่วนแก้วนั้นชอบอ่านหนังสือเรียน และทำการบ้าน ช่วยแม่ทำงานขายเพื่อมีรายได้มาใช้จ่ายในครอบครัว วันไหนที่แม่ขายขนมหมดมีกำไรมาก แก้วก็ดีใจ

ต่อมาพ่อของเก้ได้รับอุบัติเหตุเสียชีวิต ทำให้รายได้ของครอบครัวลดน้อยลง เก้ต้องใช้เงินอย่างจำกัด เก้ต้องลดค่าใช้จ่ายของตนลงทุกอย่าง และคิดว่าเธอต้องขยันเรียนหนังสือเพื่อจะได้เป็นพื้นฐานไปประกอบอาชีพ

1. ชีวิตของเก้ในตอนต้นมีความสุขตามหลักกายิกสุขและเจตสิกสุขอย่างไร จงยกตัวอย่างประกอบ

.....

2. ความสุขของเก้ยั่งยืนตลอดไปหรือไม่ อธิบายเหตุผล

.....

.....

3. การปรับปรุงวิถีการดำเนินชีวิตของเก้นั้นเหมาะสมหรือไม่ อธิบายเหตุผล

.....

.....

4. การดำเนินชีวิตของแก้วสอดคล้องกับความสุขด้านใด และมีผลดีต่อแก้วอย่างไร

.....

ใบงานที่ 3.4 คิหิสุข

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. คิหิสุข หมายความว่าอย่างไร

2. คิหิสุข ได้แก่อะไรบ้าง

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กล้าเป็นผู้ที่มีฐานะดีคนหนึ่งในตลาดไผ่งาม เมื่อเขาเรียนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านการเกษตร เขาก็กลับไปทำสวนส้มที่บ้าน เริ่มจากสวนเล็กๆ จนกระทั่งเขาสามารถเก็บเงินซื้อที่ดินทำสวนส้มขยายไปได้ถึง ร้อยกว่าไร่ ทุกวันนี้เขามีพร้อมทุกอย่างทั้งบ้าน ที่ดิน รถยนต์ เขาไม่ต้องไปกู้ยืมเงินของผู้อื่น เขามีครอบครัวที่อบอุ่น ภรรยาและลูกก็เป็นผู้ประพฤติดนเป็นคนเรียบร้อยเช่นเดียวกับกล้า

ดังนั้นชีวิตของกล้าจึงมีความสุขเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปพึงมี นอกจากนั้นชาวบ้านในตลาดไผ่งามยังยกย่องชมเชย กล้าในฐานะเป็นบุคคลตัวอย่างของตำบล

1. กล้ามีความสุขตามหลักคิหิสุข หรือสุขของชาวบ้านอย่างไรบ้าง จงยกตัวอย่างประกอบ

2. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักคิหิสุขได้อย่างไรบ้าง จงยกตัวอย่าง

เอกสารประกอบการสอน เรื่อง หลักธรรม : ไตรสิกขา กรรมฐาน 2

กรณีศึกษา : ดร.อภิวัฒน์ วัฒนางกูร เมื่อชีวิตขาดธรรมะ

ที่เมืองไทยเมื่อหลายปีที่แล้วมีข่าวเกรียวกราวมากคือมีดาราคณหนึ่งซึ่งมีชื่อดังมากเป็นคนดำเนินรายการ คนคันคน ดร. อภิวัฒน์ วัฒนางกูร เรียนที่อเมริกาเป็นคนเพอร์เฟกชันนิส ทำงานทุกอย่างต้องดูดีที่สุดในแต่ละวัน ล้างเสร็จแล้วต้องเอามาดมดูว่าสะอาดจริงไหม กลับไปเมืองไทยก็ไปเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เวลาไปเสนองานอะไรต่างๆ เขียนไว้สามแผน แผนหนึ่งที่หนึ่งลูกค้าไม่ซื้อก็เสนอแผนที่สอง แผนที่สองลูกค้าไม่ซื้อก็เสนอแผนที่สาม ใครไปติดงานกับ ดร. อภิวัฒน์ก็จะติดทุกราย มีบ้าน มีรถ มีลูก มีภรรยา มีธุรกิจ มีชื่อเสียง

เขาทำงานแบบไม่ได้พักเลย จึงพาครอบครัวไปพักผ่อนที่ปากช่อง วันหนึ่งเขาตื่นนอนในตอนกลางวันล้มฟุบลงไป ภรรยาพาเข้าโรงพยาบาลตรวจพบมะเร็งปอดเป็นระยะสุดท้ายเลยจริงๆ ภรรยาเคยเตือนให้ไปตรวจ แต่ก็ไม่มีความกังวลที่จะตรวจพบก็แก้ไม่ได้เสียแล้ว เขาอนป่วยอยู่ที่โรงพยาบาลแล้วก็สารภาพให้รายการคนคันคนบันทึกชีวิตก่อนจะเสียชีวิต เขาไปนอนให้พ่อแม่เช็ดเนื้อเช็ดตัว เขายกย่องตัวเองมาก แทนที่ลูกจะได้ดูแลพ่อแม่ กลับเป็นว่าพ่อแม่ต้องมาดูแลลูก

ก่อนจะเสียชีวิตเขาให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์คมชัดลึกว่า พ่อผมเคยบอกว่า เกิดเป็นคนต้องได้บุญสองใบ

1. บุญใบที่หนึ่ง “บุญใบวิชาชีวิต” เราจะต้องทำมาหากินเป็นกินอิม นอนอุ่น พุดต่างๆ ล้างไปในกระเป๋แล้วมีเงินใช้ อยากจะนอนมีบ้านเป็นของตัวเองแค่นี้คือบุญใบวิชาชีวิต

2. บุญใบที่สอง “บุญใบวิชาชีวิต” ที่พ่อบอกไว้นั้น เขายกย่องผมสอบตกโดยสิ้นเชิงผมเป็นดอกเตอร์จากอเมริกาได้บุญใบวิชาชีวิตแต่บุญใบวิชาชีวิตสอบตก เพราะอะไร เพราะทำงานจนป่วยตาย ก่อนที่จะเสียชีวิตเขาได้สารภาพว่า ผมได้เตรียมทุกอย่างบ้าน รถ มอบให้กับลูกและภรรยา แต่ในวันที่ผมมีทุกสิ่งทุกอย่าง ผมกลับลืมมอบหนึ่งอย่างให้กับลูกและภรรยา สิ่งนั้นคือสิ่งที่ผมลืมและทำให้ผมล้มเจ็บใหญ่ครั้งนี้ สิ่งที่ว่านั้นคือผมลืมมอบตัวเองเป็นของขวัญให้กับลูกและเมีย เพราะทำงานหนักจนกระทั่งป่วยตาย

นี่คือบุญใบวิชาชีวิต ธรรมะเราจะต้องมีถ้าเราไม่มีธรรมะเราจะกลายเป็นหุ่นยนต์เท่านั้นเองที่ทำงานแทบล้มประดาตายแล้วสุขภาพไม่ดี ดังนั้นเมื่อเราทุกคนทำงานแล้วอย่าลืมดูแลสุขภาพของตัวเอง ในแต่ละวันควรจะมีเวลาให้ดูแลตัวเอง ดูจิต ดูใจตัวเอง ว่าเราเอ๊ะมันทุกข์ มันทุกข์มากเกินไปรีเปลา แบกเรื่องโน้นเรื่องนี้เกินไปหรือเปล่า พยายามลดลงในแต่ละวันๆ เพื่อที่ว่าอะไร เพื่อที่ว่าเราจะได้บุญสองใบในชีวิตหนึ่งบุญใบวิชาชีวิต เราทำมาหากินจนประสบความสำเร็จร่ำรวยมั่งคั่งมีเงินมีทองใช้มีบ้านอยู่ แต่ต้องไม่ลืมบุญใบที่สองคือวิชาธรรมะสำหรับจะดูแลชีวิตให้ดำเนินอยู่ในทางสายกลางไม่ทุกข์เกินไป ไม่เดือนร้อนเกินไปทำอะไรให้พอดีพอดีอยู่ดีมีสุข อยากเที่ยวให้ได้เที่ยว อยากพักให้ได้พัก อยากทำบุญให้ได้ทำบุญ ลูกหลานมาหาทำให้ได้มีเวลากับลูกกับหลานบ้าง อย่าวิ่งไปจนชั่วสุด ขาสุดและมารู้สึกตัวอีกทำงานล้มเจ็บใหญ่ไม่ดีเพราะอะไรเพราะว่าสิ่งสูงค่าที่สุดในชีวิตของเรา

เคยมีคนไปทูลถามพระพุทธเจ้า ว่าอะไรคือสิ่งสูงค่าที่สุดบางคนก็ตอบเงินบางคนก็ตอบเพชรบางคนก็ตอบทองบางคนก็ตอบอำนาจบางคนก็ตอบราชบัลลังก์ พระพุทธเจ้าบอกไม่ใช่ สิ่งสูงค่าที่สุดในชีวิตของพวกเขาเธอคือสุขภาพและชีวิตสุขภาพก็คือการที่เราไม่เจ็บไข้ได้ป่วยคนที่สุขภาพดีมีน้ำธรรมดาก็อร่อยนะ

ที่มา : “ดร.อภิวัฒน์ วัฒนางกูร เมื่อชีวิตขาดธรรมะ”. [2555]. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก

Board.palungjit.com > พุทธศาสนา – ธรรมะ สืบค้น 15 สิงหาคม 2555.

บัตรภาพ

ที่มา : ภาพที่ 1 วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงศ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1.
พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
ภาพที่ 2 <http://www.gotoknow.org/blogs/posts/442634>

ใบงานที่ 3.5 ไตรสิกขาและกรรมฐาน 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนหาข่าวการกระทำของบุคคลที่มีความประพฤติ หรือการกระทำที่สอดคล้องกับหลักไตรสิกขา และกรรมฐาน 2 ให้ครอบคลุมทุกข้อธรรมดังกล่าว แล้วนำมาวิเคราะห์ และบันทึกรายละเอียดตามหัวข้อที่กำหนด

ข่าวที่	เรื่อง	การกระทำหรือพฤติกรรมที่สำคัญ	การกระทำสอดคล้องกับข้อธรรมเรื่องใด	ผลดีของการกระทำ

- ♦ บทสรุป นักเรียนได้ข้อคิดสำคัญจากการกระทำของบุคคลในข่าว ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ปฏิบัติได้ คือ

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 3.6 การปฏิบัติตนตามหลักธรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนการปฏิบัติตนตามข้อธรรมในกรอบริยส์จ 4 ตามที่กำหนด เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มนำไปปฏิบัติ แล้วรายงานผลการปฏิบัติตน

ข้อหลักธรรม	ตัวอย่างการกระทำ/พฤติกรรม
1. ไตรสิกขา	
2. กรรมฐาน 2	

หลักธรรม : ปธาน 4 โภค 3

บัตรภาพ

- ที่มา : ภาพที่ 1 วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงศ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- ภาพที่ 2 http://www.music.mahidol.ac.th/th/news_view.php?id=31
- ภาพที่ 3 <http://www.trekkingthai.com/board>

ใบงานที่ 3.7 ปธาน 4 และโกศล 3

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ข่าว แล้วตอบคำถาม

ข่าวที่ 1 เรื่อง ปราชญ์อีสาน

นายจันทร์ที ประทุมภา เป็นเกษตรกรที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นระยะเวลา 52 ปี และสามารถเป็นแบบอย่างให้กับผู้อื่นได้ จากที่เคยประสบภาวะวิกฤตชีวิต มีหนี้สินจำนวนมาก ต้องขายทรัพย์สินที่มี และนำที่ดินไปจำนอง กระทั่งต้องไปทำงานรับจ้างที่ประเทศมาเลเซีย แต่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ ทำงานหนักและอดออม ภายในระยะเวลา 1 ปี จึงเหลือเงินกลับมาจนสามารถใช้หนี้และไถ่ถอนที่ดินคืนมาได้ แล้วจึงเริ่มต้นวิถีเกษตรผสมผสานตั้งแต่ปี 2534 ด้วยทุนที่มีเหลืออยู่ กับตัว คือ สองมือและอุปกรณ์ข้างกาย ได้แก่ จอบและบั้งก็ ขุดสระน้ำด้วยแรงงานที่มีในครัวเรือน จำนวน 4 คน ใช้เวลา 3 เดือน จึงเริ่มเก็บกักน้ำได้ ดำรงตนอย่างสมถะ สร้างอาหารไว้กินเองในครอบครัว และใช้แรงงานภายในครอบครัว 6 คน ไม่มีการจ้างแรงงานภายนอก

ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่นั้น นายจันทร์ที มีการแบ่งพื้นที่การใช้สอยให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากพื้นที่ จำนวน 22 ไร่ มีการบริหารจัดการ โดยแบ่งเป็นพื้นที่นาข้าว 10 ไร่ พื้นที่ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ 10 ไร่ เป็นที่อยู่อาศัย 2 ไร่ และมีสระน้ำรวมกว่า 10 สระ พร้อมกับการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ใช้สอย พืชผัก พืชสมุนไพร เพื่อให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกันเหมือนต้นไม้ในป่าธรรมชาติเป็นการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้ดิน อันเป็นระบบนิเวศน์ที่สมดุล มีการเลี้ยงหมู เป็ด ไก่ ปลา และปลูกผักทุกชนิดที่ตนเองเคยซื้อกิน เพื่อลดรายจ่าย ขณะเดียวกันสามารถนำผักที่ปลูกไปจำหน่ายในตลาดได้ ทำให้มีรายได้ทุกวันจากการขายผัก ส่วนรายได้หลักต่อเดือนได้จากการขายปลาและสัตว์ที่เลี้ยง สำหรับรายปีก็มีรายได้จากการขายผลผลิตของไม้ยืนต้นประเภท ไม้ผล ขณะเดียวกันก็จะแปรรูปผลผลิตในครัวเรือน อาทิ กลัวยแปรรูปชนิดต่างๆ น้ำเสาวรส น้ำมะพร้าว พันธุ์พืชทุกชนิดที่ปลูก จะขยายพันธุ์ด้วยตนเองโดยไม่ซื้อมาจากแหล่งอื่น

นายจันทร์ที ได้เริ่มดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่โดยการเรียนรู้เกี่ยวกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาตั้งแต่ปี 2540-2541 โดยทราบจากสำนักงาน กปร. และสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด จึงได้ศึกษาว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างไร ก็ได้รับทราบมาว่า ต้องพยายามลดรายจ่ายในครอบครัวให้มากที่สุด เมื่อศึกษาแล้วจึงทราบว่าจริงๆ แล้วค่าใช้จ่ายประจำวัน คือ อาหารที่ต้องกินต้องใช้ แล้วมาคิดต่ออีกว่าอาหารที่ต้องซื้อเขากินมีอะไรบ้าง จึงมาเริ่มคุยกันในครอบครัวว่าเราต้องปลูกทุกอย่างที่เราซื้อกินทุกวัน ดังนั้นทุกอย่างที่เคยซื้อจะต้องปลูกเองทั้งหมด ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง จากที่วันหนึ่งเคยซื้อ 20-30 บาท ก็ไม่ต้องซื้อ และยังมีเงินไว้เก็บออมอีกด้วย

พื้นที่ทั้งหมดของนายจันทร์ที จะปลูกตั้งแต่พืชผักสวนครัว ทุกสิ่งทุกอย่างที่กินและขายได้ นอกจากพืชผักสวนครัวแล้วยังมีไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้เศรษฐกิจ ซึ่งที่ปลูกแล้วได้ผลดี และมีพืชที่เป็นที่สนใจของคนทั่วไป คือ ผักหวานป่า เพราะราคาดี และมีคนสนใจมาก ราคา กิโลกรัมละ 200 บาท รวมไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้เศรษฐกิจทั้งหมดก็ทำให้มีรายได้ประมาณหมื่นกว่าบาทต่อเดือน หลากๆ คนบอกว่าปลูกป่าไม่ได้ เพราะไม่มีหัวไร่ปลายนา แต่ท่านก็ทำเป็นตัวอย่างโดยใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์อย่างที่สุด คือ ปรับคันคูให้ใหญ่แล้วปลูกพืชสวนครัว ไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้เศรษฐกิจ หลากหลาย ต้องสร้างสิ่งแวดล้อมขึ้นมา สร้างป่าขึ้นมาเพื่อเป็นบ้านอยู่อาศัยให้กับลูกกับหลาน เป็นการฝากเงินไว้กับต้นไม้ ฝากเงินไว้กับดิน ลองคิดว่าต้นไม้ต้นหนึ่งปีแรกลงทุนไม่ถึง 10 บาท เมื่อผ่านไป 30 ปี แปรรูปต้นไม้เพิ่มมูลค่าเป็นเงินได้หมื่นกว่าบาท คุ่มค่ามากหลังจากได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้แล้วประสบผลสำเร็จ ทำให้ที่บ้านจัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดความรู้เรื่องทฤษฎีใหม่ของพระองค์ ซึ่งขณะนี้เปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ ที่ให้อบรมให้กับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้หนึ่งในจำนวน 151 ศูนย์การเรียนรู้ทั่วประเทศ ผู้ที่เข้าอบรม คือ เกษตรกรที่สนใจในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ มาอบรมเพื่อปรับเปลี่ยนแนวความคิด เปลี่ยนจิตสำนึก ให้รู้จักพึ่งตนเองและพึ่งพากันเองในชุมชนได้ ถ้าเกษตรกรอยากจะลดรายจ่ายในการทำเกษตร ก็ต้องให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น การขยายพันธุ์พืช เพาะเมล็ด ตัดตา ทาบกิ่ง เสียบยอด การขยายเพาะพันธุ์ปลาเลี้ยงเอง และสอนวิธีทำอาหารเลี้ยงปลา ซึ่งจะเป็นการประหยัดและลดรายจ่ายได้เป็นอย่างมาก วัตถุประสงค์ที่ทำหัวอาหารปลาก็มาจากการเกษตรทั้งนั้น เช่น ถั่ว มัน ข้าวโพด ทุกอย่างก็เกษตรกรทำ และอีกส่วนหนึ่งคือสอนการทำปุ๋ยชีวภาพ และทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับการเกษตร หรือเกี่ยวกับการลดรายจ่าย และจากการทำงานเพื่อสังคมที่ถ่ายทอดจากประสบการณ์จริงที่ได้สั่งสมมานั้น ทำให้นายจันทร์ทีได้รับการยอมรับให้เป็นปราชญ์อีสานที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้สนใจทั่วไป และในปีหนึ่งมีผู้เข้ามาเรียนรู้และชื่นชมผลงานของนายจันทร์ที ไม่ต่ำกว่า 2-3 พันคน จากความมุ่งมั่นและจริงจังในการให้ความรู้ เนื่องจากนายจันทร์ทีคิดว่า การที่รู้แล้วไม่ควรเก็บไว้เพียงผู้เดียว ควรถ่ายทอดสิ่งดี ๆ ให้กับชุมชน เพราะคิดว่าตนเองเคยตกทุกข์ได้ยากมา จึงรู้ว่าถ้าเราทำอย่างถูกต้องจะทำให้สำเร็จ ดังนั้นจึงต้องขยายความรู้ให้กับคนอื่นและชุมชนต่อไป

ที่มา : “นายจันทร์ที่ ประทุมภา”. [2553]. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.moac.go.th/ewt_news.php?nid=6932&filename... สืบค้น 15 สิงหาคม 2555.

คำถาม

1. บุคคลในข่าวปฏิบัติตนสอดคล้องกับโกศล 3 อย่างใดบ้าง จงยกตัวอย่างประกอบ

2. บุคคลในข่าวปฏิบัติตนที่แสดงถึงมีความเพียรชอบ (สังปธาน 4) อย่างใดบ้าง จงยกตัวอย่างประกอบ

3. ผลของการปฏิบัติตนส่งผลดีต่อตนเองและสังคมอย่างไรบ้าง จงอธิบาย

ข่าวที่ 2 เรื่อง ชีวิตได้ดีเพราะธรรมะ

ผมเป็นลูกชาวจีนโดยกำเนิดและเป็นลูกคนสุดท้ายของพี่น้องทั้งหมด 3 คน มีพี่ชาย 2 คน เดิมทีคุณพ่อเป็นพ่อค้าจำหน่ายเพชรพลอยและเปิดโรงงานเจียรพลอย ซึ่งถือว่าฐานะดีมาก ๆ ผมจำได้ว่าที่บ้านมีคนงานมากมาย มีพี่เลี้ยงหลายคนซึ่งจะคอยดูแลผมและพี่ชายอีก 2 คน แต่การพนันไม่เคยให้คุณกับใคร คุณพ่อหลงไปกับการพนันในทุกรูปแบบจึงทำให้ฐานะของครอบครัวที่เคยร่ำรวยกลับยากจนลงเรื่อย ๆ จนในที่สุดครอบครัวของผมก็ไม่มีบ้านจะอยู่อีกต่อไป ภาพที่ติดตามจนทุกวันนี้คือภาพที่ผมต้องย้ายบ้านไปมาอยู่บ่อย ๆ เป็นประจำทุก ๆ 2-3 เดือน เพราะไม่มีค่าเช่าบ้านจะจ่ายให้กับเจ้าของบ้าน ที่เราเช่าอยู่ อาหารที่เรากินก็เป็นบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปเป็นอาหารหลัก ผมมักจะเป็นตัวแทนของครอบครัวเพื่อไปตามร้านขายของชำต่างๆ เพื่อไปขอเงินปลาทูกระป๋อง แต่หลายครั้งก็ถูกปฏิเสธและคำพูดที่ได้ยินบ่อย ๆ ก็คือ “ที่นี่ของมีไว้ขาย ไม่ได้มีไว้ให้เงิน”

ในด้านการเรียนก็เช่นกันสมัยที่ผมเรียนอยู่ชั้นประถม ผมไม่เคยรู้เลยว่า การเรียนของตนเองเป็นอย่างไร เพราะผมไม่เคยได้สมุดพกเหมือนกับเพื่อนๆ ในห้องและบ่อยครั้งที่อาจารย์ฝ่ายการเงินมักจะใช้ไม้ขีดไฟเพื่อที่จะให้ผมตามพ่อแม่มาพูดคุยเรื่องค่าเทอมที่ติดไว้หลายงวดอยู่เสมอ แต่ก็ต้องขอขอบคุณโรงเรียนนี้มากๆ เพราะในที่สุดวันที่ผมจะขึ้นชั้นมัธยม ผมเองยังติดเงินค่าเล่าเรียนอยู่หมื่นกว่าบาท วันที่จะไปขอจบครอบครัวผมมีเพียง 2,000 บาทเท่านั้น แต่ทางโรงเรียนก็ยังให้จบได้ และต้องขอขอบคุณพ่อคุณแม่ที่แม้จะยากจนปานใดก็ยังให้ผมไม่ถึงกับอดตาย ที่สำคัญยามที่เราอด เราก็อดด้วยกันไม่มีใครจะหนีไปสุขสบายเพียงคนเดียว และขอขอบคุณพี่ชายคนโตที่ยอมลาออกจากโรงเรียน เพราะคิดว่าหากตนเองยังเรียนหนังสืออยู่ น้องๆ อีก 2 คนคงไม่สามารถเรียนต่อได้แน่ๆ

ชีวิตช่วงมัธยมจนถึง ปวช. ผมก็เริ่มช่วยเหลือทางบ้านโดยการซื้อมอเตอร์ไซค์รับจ้างเพื่อส่งตัวเองเรียน และยังสามารถช่วยเหลือในเรื่องค่าใช้จ่ายของครอบครัวได้อีกด้วย ชีวิตวัยรุ่นของผมไม่เคยได้เกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนฝูง ไม่เคยได้ใส่เสื้อผ้ามัธยม ดิๆ ไปดูหนัง เพราะทุกช่วงเวลาของผมเป็นเงินเป็นทอง ช่วงเข้าก่อนไปโรงเรียนและหลังเลิกเรียนรวมถึง วันหยุดก็ใช้เวลาไปกับการหาเงินเพื่อไปผ่อนรถที่ซื้อมาใช้ทำมาหากิน ที่เหลือเก็บเป็นค่าเล่าเรียน ค่ากินอยู่ของตนเองและครอบครัว โชคยังดีอยู่บ้างที่พี่สาวของแม่ก็ให้ความอนุเคราะห์โดยการให้ที่อยู่ทำให้ผมไม่ลำบากมากนัก หลังจากเรียนจบผมเริ่มชีวิตการทำงานด้วยการเป็นพนักงานส่งเอกสารให้กับบริษัทบริษัทหนึ่งย่านรามคำแหง การได้ทำงานเป็นพนักงานส่งเอกสารทำให้ผมรู้ซึ่งถึงหัวอกของคนทำงานในสายอาชีพนี้ดี ทั้งเหนื่อย อากาศที่ร้อนจัด อยู่ท่ามกลางแสงแดดตลอดเวลา อีกทั้งยังต้องเร่งทำเวลาให้ทันในแต่ละงาน ช่วงนี้ผมเริ่มๆ ที่จะปฏิบัติธรรม เริ่มที่จะศึกษาหาความรู้ในเรื่องธรรมะ หกเดือนผ่านไปผมโชคดีที่มีคนแนะนำให้ไปสมัครตำแหน่งธุรการของบริษัทรับจ้างขายบ้านแห่งหนึ่ง แต่วันที่ไปสัมภาษณ์เจ้าของบริษัทรู้สึกที่ผมพูดเก่งมากๆ เลยให้ผมไปทำตำแหน่งพนักงานขายบ้านแทน และผมก็ไม่ทำให้เจ้าของบริษัทผิดหวังเพราะผมได้เป็นนักขายอันดับหนึ่งของบริษัทด้วยวัยเพียง 20 ปี การเงินที่เคยฝืดเคืองก็ดีขึ้นเรื่อยๆ ผมทำงานนี้อยู่ถึง 5 ปี หากไม่เจอกับพิษเศรษฐกิจจะก่อนผมอาจจะเป็นเจ้าของธุรกิจอะไรซักอย่างไปแล้วก็อาจเป็นได้

ผมมีความใฝ่ฝันที่จะมีครอบครัวที่อบอุ่น ผมจึงเริ่มเก็บออมเงินคือมีเงินเท่าไรให้แฟนเก็บให้หมด เพราะคิดว่าเงินก้อนนี้จะเป็นต้นทุนสำหรับการสร้างชีวิตครอบครัวต่อไป แต่แล้ววันที่ผมตกงานเพราะพิษเศรษฐกิจไม่มีงานทำ จากเดิมที่เป็นนักขายบ้านมือทองของบริษัท กลับกลายเป็นต้องทำงานทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็น DJ เปิดแผ่นที่ร้านคาราโอเกะ พนักงานต้อนรับ กัปตันร้านอาหาร จนไปถึงรปภ. ก็เคยเป็นมาแล้ว แฟนที่คิดว่าจะแต่งงานด้วยไว้วางใจให้เก็บเงินทุกบาท ทุกสตางค์กลับมาบอกเลิกและนำเงินเก็บทั้งหมดที่ผมฝากไว้ไปจนหมดสิ้น

ชีวิตในช่วงนั้นถือเป็นช่วงที่ตกต่ำที่สุดในชีวิตเลยก็ว่าได้ ต้องพยายามหาเงินมาเลี้ยงครอบครัวและตนเอง ตอนเช้าก็ไปขับจักรยานยนต์รับจ้าง ตอนบ่ายก็ไปรับทำแบบสอบถามตามบ้านและบริษัทต่างๆ ตอนเย็นก็ไปเป็นรปภ. ผมใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์คือพยายามอ่านหนังสือเพื่อเรียนต่อในระดับปริญญาตรี ชีวิตช่วงนั้นมีเวลาพักผ่อนน้อยมาก แต่ในขณะที่เดียวกันก็หันมาปฏิบัติธรรมอย่างเข้มข้นเพราะความทุกข์ต่างๆ ที่รุมเร้าเข้ามา ชีวิตช่วงนั้นคิดปลงตกแล้วว่าคงไม่มีอะไรที่จีรังยั่งยืนเป็นแน่แท้ การปฏิบัติธรรมจึงเป็นอีกหนึ่งวัคซีนที่เข้ามาช่วยผมได้มากทีเดียวในช่วงที่พายุลูกโหดกำลังพัดผ่านเข้ามาในชีวิต ผมเป็น รปภ. อยู่ประมาณ 3 เดือนโชคก็เข้าข้างผมอีกครั้ง เพื่อนของเจ้านายเก่าโทรมาชวนผมไปทำงานด้วยในตำแหน่งพนักงานขายอุปกรณ์ที่ใช้กับเครื่องจักรในโรงงานต่างๆ ซึ่งผมเชื่อว่าผมได้ดีเพราะธรรมะจริงๆ

ปัจจุบันผมจะได้เป็นที่ปรึกษาให้กับนักลงทุน องค์กรเอกชน และบุคคลสำคัญ ในด้านความรักปัจจุบันผมก็ได้แต่งงานกับคนที่ซื่อสัตย์และดูแลเอาใจใส่ผมได้เป็นอย่างดี อยู่กับครอบครัวที่เข้าใจ ได้ปฏิบัติธรรมสม่ำเสมอ และภรรยาของผมก็เป็นอีกหนึ่งแรงใจที่ช่วยสนับสนุนให้ผมได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ตามกำลังสติปัญญาจะอำนวยและได้มีโอกาสสร้างกุศลตามแนวทางของครูอาจารย์ แต่ที่ผมภูมิใจที่สุดในตอนนี้คือ ได้มีโอกาสซื้อบ้านให้คุณพ่อคุณแม่อยู่ด้วยน้ำพักน้ำแรงของตนเอง สำหรับท่านที่อ่าน

มาถึงตอนนี้แล้วก็ขอให้ลองหันมาปฏิบัติธรรมดูนะครับ เพราะถ้าเรามาปฏิบัติพัฒนากาย ใจ ตามแนวพระพุทธศาสนารับรองได้ว่าจะได้เห็นผลในชาตินี้เลยทีเดียว จนมีหลายคนเชื่อว่าศาสนาพุทธก็เหมือนกับวิทยาศาสตร์ตรงที่ว่าจะต้องทดลองทำดูจึงจะได้เห็นผลชัดเจนด้วยตนเอง

ที่มา : “ชีวิตนี้ได้ดีเพราะธรรม”. [2553]. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก [www.banjitsumpat.com/index.php?lay=show&ac=](http://www.banjitsumpat.com/index.php?lay=show&ac=article...)
article... สืบค้น 15 สิงหาคม 2555.

คำถาม

1. บุคคลในข่าวปฏิบัติตนสอดคล้องกับปธาน 4 อย่างใดบ้าง จงยกตัวอย่างประกอบ

2. บุคคลในข่าวปฏิบัติตนตามหลักโกศล 3 อย่างใดบ้าง จงยกตัวอย่างประกอบ

3. ผลของการปฏิบัติตนของบุคคลในข่าวส่งผลดีต่อตนเองและส่วนรวมอย่างไร จงอธิบาย

เรื่อง มงคล : การไม่คบคนพาล การคบบัณฑิต การบูชาผู้ควรบูชา

ตัวอย่างข่าว

เปิดประสบการณ์เกษตรกรดีเด่น แนะนำประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงประกอบอาชีพช่วยพึ่งพาตัวเองได้

นายธวัชชัย สำโรงวัฒนา อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน เปิดเผยว่า หมอดินอาสาเป็นเกษตรกรที่มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาที่ดินในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ เป็นผู้ที่อาสาช่วยงานเจ้าหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดินซึ่งกรมพัฒนาที่ดินได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นเครือข่ายปฏิบัติงานด้านการพัฒนาที่ดินในพื้นที่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด ซึ่งมีมากกว่า 82,000 คน เพื่อให้ช่วยปรับปรุงดูแลและรักษาทรัพยากรดินในท้องถิ่นของตนเอง พร้อมทั้งเผยแพร่องค์ความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ ด้านการพัฒนาที่ดินให้กับเกษตรกรในชุมชน โดยทุกๆ ปี หมอดินอาสาจะได้รับการคัดเลือกให้เป็นเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติสาขาการพัฒนาที่ดินเพื่อเกษตรกร โดยในปี 2555 คือ นายสุเทพ เพ็งแจ้ง หมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน หมู่ที่ 3 ต. เขาทราย อ. ทับคล้อ จ. พิจิตร

ทั้งนี้ นายสุเทพ เป็นเกษตรกรอีกคนหนึ่งที่เขาสมัครเป็นหมอดินอาสาด้วยสาเหตุที่ดินทำกินมีปัญหา โดยเริ่มต้นได้สมัครเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่กับทางสำนักงานเกษตรจังหวัดพิจิตร หลังเข้ารับการอบรมได้นำความรู้หลักการเกษตรทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรของตน เริ่มจากการขุดสระกักเก็บน้ำและปรับพื้นที่ทำสวนผสมผสาน แต่เนื่องจากดินที่นำมาปรับพื้นที่เป็นดินได้สระน้ำ ซึ่งมีอินทรีย์วัตถุต่ำ เมื่อปลูกผักและไม้ผลต่างๆ จึงไม่เจริญเติบโตและได้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร จึงได้รับคำแนะนำจากผู้ใหญ่บ้าน ให้เป็นตัวแทนของหมู่บ้านในการเข้ารับการฝึกอบรมเป็นหมอดินอาสาที่สถานีพัฒนาที่ดินพิจิตร ทำให้ได้รับความรู้ในการปรับปรุงดินที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ พร้อมทั้งวิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง จนสามารถนำความรู้มาปรับปรุงดินให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ลดต้นทุนจากการซื้อปุ๋ยเคมีและสารเคมีปราบศัตรูพืช ทำให้สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และแสดงให้เห็นได้ว่าการเข้าใจประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และประกอบอาชีพเกษตรกรรมตามแบบทฤษฎีใหม่ก็สามารถพึ่งพาตนเอง และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขได้เช่นกัน

หลังจากประสบความสำเร็จ หมอดินสุเทพได้นำพื้นที่ของตนเองจัดเป็นศูนย์เรียนรู้และสถานที่ฝึกอบรมด้านการพัฒนาที่ดิน จัดสาธิตการผลิตปุ๋ยหมัก สารไล่แมลง การผลิตจุลินทรีย์ป้องกันโรครากเน่าโคนเน่าจากสารเร่ง พด. ต่างๆ สาธิตการปลูกและใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งนี้เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจการทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของหมอดินสุเทพ เพ็งแจ้ง หรือสนใจเข้าเยี่ยมชมศูนย์เรียนรู้ สามารถติดต่อได้ที่ 92/1 หมู่ที่ 3 ต. เขาทราย อ. ทับคล้อ จ. พิจิตร โทร. 08-2394-6892

ที่มา : “เปิดประสบการณ์เกษตรกรดีเด่น แนะนำประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงประกอบอาชีพช่วยพึ่งพาตัวเองได้”.

[2555]. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://sqclaimon.wordpress.com/2012/06/.../เปิดประสบการณ์เกษตรกร...>
สืบค้น 15 สิงหาคม 2555.

ใบงานที่ 3.8 มงคลชีวิต

- คำชี้แจง**
1. ให้นักเรียนหาข่าวการกระทำของบุคคลที่สอดคล้องกับเรื่อง การไม่คบคนพาล การคบบัณฑิต และการบูชาผู้ควรบูชา ข้อมูลจากชีวิตจริงของบุคคลที่นักเรียนรู้จัก
 2. ให้นักเรียนสรุปประเด็นสำคัญของข่าวหรือข้อมูลของบุคคลในข้อ 1
 3. นักเรียนตอบคำถามจากข่าว หรือข้อมูลของบุคคลในข้อ 1

ชื่อบุคคล

สรุปประเด็นสำคัญ

.....

.....

.....

.....

ที่มาของข่าวหรือข้อมูล

1. ชื่อบุคคล
2. การกระทำของบุคคลดังกล่าวสอดคล้องกับมงคลในเรื่องใด ยกตัวอย่างการกระทำ
.....
.....
.....
3. ผลดีจากการกระทำของบุคคลดังกล่าว
.....
.....
4. นักเรียนสามารถนำแบบอย่างของบุคคลในข่าว ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไรบ้าง และคาดว่าจะเกิดผลดีอย่างไร
.....
.....
.....

เรื่อง ยี่ เว เสวติ ตาทีโส : คบคนเช่นใดย่อมเป็นเช่นนั้น

บัตรภาพ

ภาพแสดงกีฬาที่นักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชาฯ เล่นบาสเกตบอล

ภาพพระสงฆ์ของวัดบวรนิเวศน์ธรรมศาลา

ภาพนักเรียนโรงเรียนบดินทรเดชาฯ เล่นไพ่

- ที่มา : ภาพที่ 1 <http://surat-news-plc.blogspot.com>
ภาพที่ 2 <http://wisnum.wordpress.com>
ภาพที่ 3 http://news.thaileagueonline.net/images/news/_2021.jpg
ภาพที่ 4 วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
ภาพที่ 5 <http://dek-d.com>

ใบงานที่ 4.1 คบคน

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. คนดีทางโลกและคนดีทางธรรม มีความแตกต่างกันอย่างไร

2. คนไม่ดีทางโลกและคนไม่ดีทางธรรม มีความแตกต่างกันอย่างไร

3. นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างการกระทำที่แสดงว่า คบคนเช่นใดย่อมเป็นเช่นนั้น

ใบงานที่ 4.2 เตือนตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องที่กำหนด แล้วตอบคำถาม

ต้อย ตาล และต้น เป็นเพื่อนสนิทกัน ในเวลาพักกลางวันพวกเขามักจะมานั่งคุยกันใต้ต้นไม้ข้างรั้วโรงเรียน

- ต้อย** : เมื่อวานนี้คุณครูสอนพุทธศาสนาสุภาวดีเรื่อง อุตตนา โจทยตตานํ : จงเตือนตนด้วยตนเอง ทำให้ฉันนึกถึงเด็กข้างบ้านฉันคนหนึ่งซึ่งกำพร้าทั้งพ่อและแม่ อยู่กับยายซึ่งแก่มากแล้ว เด็กคนนี้ชื่ออัน อายุประมาณ 11-12 ปี รุ่นเดียวกับพวกเรานี่แหละ ฉันเคยคุยกับเขา เขามีความคิดต่างๆ เหมือนผู้ใหญ่เลยล่ะ เช่น เขาบอกว่า จะต้องรู้จักใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด เพราะยายแก่แล้ว มีเงินอยู่จำนวนหนึ่งเท่านั้น ซึ่งถ้าใช้อย่างประหยัดก็คงพอให้เขาได้เรียนจบปริญญาตรี และเขาก็บอกว่าเมื่อกลับจากโรงเรียนตอนเย็น ทุกวันเขาจะช่วยยายถูบ้าน ทำอาหาร และล้างจาน จากนั้นก็ทำการบ้าน โดยไม่ต้องมีใครเตือน
- ตาล** : ฉันเองก็เหมือนกันกับอันนั้นแหละ ฉันก็ทำงานบ้านช่วยพ่อแม่และทำการบ้านโดยไม่ต้องมีใครเตือน
- ต้น** : ฉันก็เตือนตนเองบ่อยเหมือนกัน เช่น เวลาเพื่อนไปรายงานหน้าชั้นเรียนแล้วพูดผิดๆ ก็ไม่หัวเราะเยาะเขา เวลานั่งฟังครูอธิบายแล้วรู้สึกง่วงนอน ก็เตือนตนเองว่าให้ตั้งใจฟังครูอธิบาย มิฉะนั้นแล้วจะไม่รู้เรื่องในสิ่งที่เรียน
- ต้อย** : ฉันก็มีความดีเหมือนกันนะ ฉันเตือนตัวเองไม่ให้โลภอยากได้โทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ ให้ใช้ของเดิมไปก่อน และก็เคยเตือนตัวเองให้รู้จักพูดจาสุภาพกับคนอื่น ฉันก็เลยไม่พูดหยาบ
- ตาล** : ฉันเห็นพวกสื่อมวลชนที่ชอบสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ผู้ที่ให้สัมภาษณ์บางคนพูดจาไม่สุภาพกับนักข่าว แสดงว่าผู้ให้สัมภาษณ์คนนั้นคงไม่เตือนตนเอง เลยทำให้คนทั่วไปมีความรู้สึกที่ไม่ค่อยดีต่อคนนั้น
- ต้น** : พวกพี่ๆ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายบางคนก็พูดหาเสียงตอนเลือกตั้งประธานนักเรียนโดยใช้วิธีการพูด หาเสียงว่าตนเองดี แล้วพูดว่าคนอื่นเขา แสดงว่า ขณะพูดนั้นไม่คิดและไม่เตือนตนเองด้วย
- ต้อย** : สรุปแล้วการรู้จักเตือนตนเองก็ดีเหมือนกันจะได้ไม่ทำอะไรบกพร่อง ผิดพลาด เพราะถ้ารอให้คนอื่นมาเตือนก็อาจจะช้าเกินไป
- ตาล** : เสียสัญญาณเข้าห้องเรียนดังแล้ว พวกเราไปเรียนกันเถอะ

1. ใครมีการกระทำที่แสดงว่ารู้จักเตือนตนเอง ยกตัวอย่างการกระทำพร้อมอธิบายผลที่คาดว่าจะได้รับ

2. ใครมีการกระทำที่แสดงถึงการไม่เตือนตนเอง และมีผลอย่างไร

เรื่อง นิสมม กรณ์ เสวยโย : การใคร่ครวญก่อนแล้วจึงทำดีกว่า

บัตรภาพ

ที่มา : ภาพที่ 1 <http://www.nsm.or.th/nsm2009/images/stories/blind3.jpg>

ภาพที่ 2 <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=542139>

ภาพที่ 3 <http://www.rakbankerd.com/agriculture/print.php?id=1318&s=tblareablog>

ใบงานที่ 4.3 คิดก่อนทำ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

หมู่บ้านรัตนมัยตั้งอยู่ริมแม่น้ำ และมีป่าไผ่อยู่รอบหมู่บ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำประมง และเผาข้าวหลามขาย ต่อมา ไม้ไผ่เหลือน้อยลง ปลาในแม่น้ำก็ลดน้อยลงไปเช่นกัน ประธานคณะกรรมการหมู่บ้านได้มีการนำปัญหาเรื่อง อาชีพของชาวบ้าน นำเสนอในที่ประชุม

- ประธานฯ** : วันนี้ผมขอนำเสนอปัญหาเรื่อง ป่าไผ่ในชุมชนของเรามีจำนวนลดลง กับเรื่องปริมาณปลาในแม่น้ำลำคลอง
- ชิต** : ฉันคิดว่าเมื่อไม้ไผ่น้อยลง ไม่สามารถนำไปใช้ในการเผาข้าวหลามได้ เราก็กเลิการทำข้าวหลามขาย เปลี่ยนเป็นการทำขนมที่ใช้ข้าวเหนียวเหมือนกันก็ได้ เช่น ข้าวเหนียวหน้าสังขยา ข้าวเหนียวตัด
- ชัย** : ฉันว่าไม้ไผ่น้อยลงไปเนื่องจากเราไม่ได้ปลูกไม้ทดแทนไม้ที่ตัดไป ฉะนั้นเราอาจจะรณรงค์กันให้ปลูกป่าไผ่ทดแทน ไม้ไผ่ที่ตัดไป และควรมีหลักการว่าเราจะปลูกเพิ่มปีละจำนวนเท่าไร เป็นการแก้ปัญหาและเป็นการทดแทนไม้ไผ่ที่ถูกตัด รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์อาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษเราด้วย ในขณะที่เรายังไม่สามารถปลูกไม้ไผ่ให้โตทันใช้ เราก็กพยายามใช้ไม้ไผ่ให้น้อยลงและใช้ไม้ไผ่ให้คุ้มค่า เช่น การทำข้าวหลามก็ให้ใส่ข้าวเหนียวให้เต็มกระบอก ไม้ไผ่ใส่เพียงครึ่งกระบอกเท่านั้น แล้วก็คิดราคาให้เหมาะสมกับปริมาณที่เพิ่มขึ้น
- ชอบ** : ฉันว่าถ้าไม้ไผ่มีจำนวนน้อยลง เราก็กซื้อจากที่อื่นก็ได้
- จัน** : สำหรับเรื่องปลาในน้ำมีน้อยลง เราก็กไปจับปลาที่บริเวณแม่น้ำสายอื่นที่ชุกชุมกว่า
- จ้อย** : ฉันคิดว่าพวกชาวบ้านควรเปลี่ยนอาชีพประมงเป็นอย่างอื่นก็ได้
- จ้อน** : ฉันคิดว่าชาวบ้านเรามีความคุ้นเคยเกี่ยวกับอาชีพประมงอยู่แล้ว ก็อาจจะปรับเปลี่ยนวิธีการก็ได้ แทนที่จะจับปลาในแม่น้ำ แต่มาลองชดบ่อเลี้ยงปลาก็ก็นะ แต่ต้องไปปรึกษานักวิชาการทางการประมงเสียก่อน เพื่อจะได้มีความรู้ก่อนที่จะทำจริงๆ
- ชาติ** : ฉันว่าถ้าต้องการเลี้ยงปลาจริงๆ พวกเราก็กควรไปศึกษาดูงานในแหล่งที่เขามีอาชีพชดบ่อเลี้ยงปลา ไปฝึกประสบการณ์จากพวกมีอาชีพชดบ่อเลี้ยงปลากันจริงๆ จะได้รู้ว่ามีปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขอย่างไร
- ประธานฯ** : ทุกเรื่องที่เป็นปัญหานั้นพวกเราควรคิดให้รอบคอบ

1.ใครมีความคิดที่สอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิต นิสมม กรณิ เสโยโย : การใคร่ครวญก่อนแล้วจึงทำดีกว่า
อธิบายเหตุผล

2. นักเรียนควรนำพุทธศาสนสุภาษิต นิสมม กรณิ เสโยโย : การใคร่ครวญก่อนแล้วจึงทำดีกว่า
ไปใช้ในเรื่องใด และคาดว่าจะเกิดผลดีอย่างไร

ใบงานที่ 4.4 สัมภาษณ์ครอบครัวตัวอย่าง

คำชี้แจงให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด

1. ให้นักเรียนแต่ละหมายเลขสัมภาษณ์เพื่อน ดังนี้
 - หมายเลข 1 สัมภาษณ์เพื่อนหมายเลข 2
 - หมายเลข 2 สัมภาษณ์เพื่อนหมายเลข 3
 - หมายเลข 3 สัมภาษณ์เพื่อนหมายเลข 4
 - หมายเลข 4 สัมภาษณ์เพื่อนหมายเลข 1
2. หัวข้อสัมภาษณ์ มีดังนี้
 - หัวหน้าครอบครัวตัวอย่างคือใคร ท่านมีความประทับใจเกี่ยวกับครอบครัวตัวอย่างที่ท่านเสนอมาอย่างไร ทำไมท่านจึงคิดว่า ครอบครัวนี้น่าจะเป็นครอบครัวตัวอย่าง
 - ผู้นำ หรือหัวหน้าครอบครัว หรือพ่อแม่ในครอบครัวตัวอย่างนี้ มีการกระทำความอะไรที่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง
3. เมื่อทุกหมายเลขสัมภาษณ์กันเรียบร้อยแล้วให้ช่วยกันสรุปว่า การกระทำของพ่อแม่ หรือหัวหน้าครอบครัวที่ดี มีลักษณะอย่างไร และส่งผลดีต่อสมาชิกในครอบครัวอย่างไร

ใบงานที่ 5.1 หน้าที่ชาวพุทธ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. พุทธศาสนิกชนที่ดีมีหน้าที่บำเพ็ญประโยชน์แก่วัด และพระภิกษุสามเณรอย่างไรบ้าง

2. พุทธศาสนิกชนมีหน้าที่บำรุงรักษาวัดอย่างไรบ้าง

3. ภาระหน้าที่ของพระภิกษุในการสืบทอดพระพุทธศาสนา ได้แก่ อะไรบ้าง

เอกสารประกอบการสอน เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ตัวอย่างสถานการณ์ที่ใช้ในการแสดงบทบาทสมมติ

เรื่องที่ 1

คุณครูมอบหมายให้दनัยและเพื่อนๆ นำอาหารและผลไม้ไปถวายท่านเจ้าอาวาส เมื่อดนัยและเพื่อนๆ ไปถึงศาลาวัดก็ได้กราบพระรัตนตรัยและนำของถวายท่าน พร้อมกับสนทนากับท่านอยู่ซักครู่ ทุกคนจึงลากลับ

เรื่องที่ 2

คุณพ่อของกิ้งเสียชีวิต กล้าและเพื่อนๆ ขนกันไปฟังสวดพระอภิธรรม เมื่อไปถึงศาลาสวดอภิธรรม กล้าและเพื่อนๆ พบคุณแม่ของกิ้ง กิ่งพาเพื่อนไปกราบพระพุทธรูปและกราบศพ จากนั้นพากันนั่งฟังสวดพระอภิธรรมจนจบ แล้วจึงลาเจ้าภาพคือคุณแม่ของกิ้งกลับ

เรื่องที่ 3

งานประจำปีของวัดธาตุทองปีนี้ทางวัดได้จัดให้มีการแสดงพระธรรมเทศนา มีการแสดงเทศน์ 2 ธรรมาสน์ นักเรียนของโรงเรียนวัดธาตุทองพากันไปฟังเทศน์อย่างพร้อมเพรียงกัน

เรื่องที่ 4

ในวันคล้ายวันเกิดของโรงเรียน ทางโรงเรียนได้จัดพิธีทำบุญ และให้ตัวแทนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปฟังเจริญพระพุทธมนต์ด้วย กลุ่มของนักเรียนได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนไปเข้าร่วม

บัตรภาพ

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงศ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1.
พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

สื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครูจิษณัฐ กัดแก้ว โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

ใบงานที่ 5.2 ผู้ปฏิบัติ

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง แล้วตอบคำถาม

กรณีตัวอย่างที่ 1

กุ้งและก้อยเป็นเจ้าของร้านอาหารทะเลชื่อ กุ้งเต้น ซึ่งมีทำเลดีมาก โดยตั้งอยู่ริมทะเล ทำให้ขายอาหารได้ดีมีลูกค้ามาอุดหนุนตลอดวัน ร้านกุ้งเต้นมีพนักงานเก็บเงินค่าอาหารอยู่หลายคน วันหนึ่งตาลเพื่อนของกุ้งและก้อยแวะมาเยี่ยมที่ร้านกุ้งเต้น ตาลบอกกับกุ้งและก้อยว่า ควรดูแลการเงินให้เป็นระบบ จะไวใจลูกค้าทุกคนไม่ได้และควรนำเงินฝากธนาคารทุกวัน ทำให้กุ้งและก้อยได้ข้อคิดและปรับปรุงงาน ทุกอย่างให้มีระบบ ต่อมาตาลถูกโจรปล้นบ้าน เมื่อกุ้งและก้อยรู้ข่าวก็พากันไปช่วยเหลือให้ยืมเงิน และช่วยตำรวจหาข้อมูลของคนร้าย

คำถาม • กุ้ง ก้อย และตาลปฏิบัติตนเป็นมิตรสหายที่ดีต่อกัน ตามหลักเกณฑ์ในทิศเบื้องซ้ายอย่างไรบ้าง

กรณีตัวอย่างที่ 2

ไตรและเจนเป็นเพื่อนรักกันมาก ทั้งสองเป็นนักกีฬาของโรงเรียน ไตรชวนเจนไปแข่งขันกรีฑาจังหวัด โดยบอกกับเจนว่าผู้ที่ชนะเลิศจะได้รับรางวัลเงินสดถึงห้าพันบาท ไตรอยากให้เจนได้เงินใช้เพื่อเป็นทุนการศึกษา ซึ่งเจนขอเวลาคิด 3 วัน ก่อนตัดสินใจ

คำถาม

1. ไตรเป็นมิตรแท้ของเจนหรือไม่ ถ้าเป็นจัดอยู่ในมิตรแท้ประเภทใด อธิบายเหตุผล

2. ถ้านักเรียนเป็นเจนจะตัดสินใจอย่างไร จงอธิบายเหตุผล

กรณีตัวอย่างที่ 3

เมื่อเสร็จสิ้นจากการสอบปลายภาคเรียนแล้ว อันชวนอันและไก่อ่ ไปเลี้ยงฉลองกันที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง จากนั้นอันชวนอันและไก่อ่ดื่มเบียร์ อันเห็นด้วยในการลองดื่มเบียร์ แต่ไก่อ่ห้ามเพราะไม่เหมาะสมกับวัยเรียน

คำถาม

1. ใครบ้างที่เป็นมิตรแท้ ใครบ้างที่จัดเป็นมิตรเทียม ยกตัวอย่างประกอบ

2. ถ้านักเรียนเป็นอัน อัน และไก่อ่ จะตัดสินใจอย่างไร อธิบายเหตุผล

ใบงานที่ 6.1 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (1)

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปข้อมูลจากการศึกษา เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ลงในตารางที่กำหนด

ลำดับ ที่	ชื่อวันสำคัญ	ตรงกับวัน	ความสำคัญ	กิจกรรมที่ชาวพุทธ ควรปฏิบัติ
1	วันมาฆบูชา			
2	วันวิสาขบูชา			
3	วันอัฐมีบูชา			
4	วันอาสาฬหบูชา			
5	วันเข้าพรรษา			
6	วันออกพรรษา			
7	วันธรรมสวนะ			

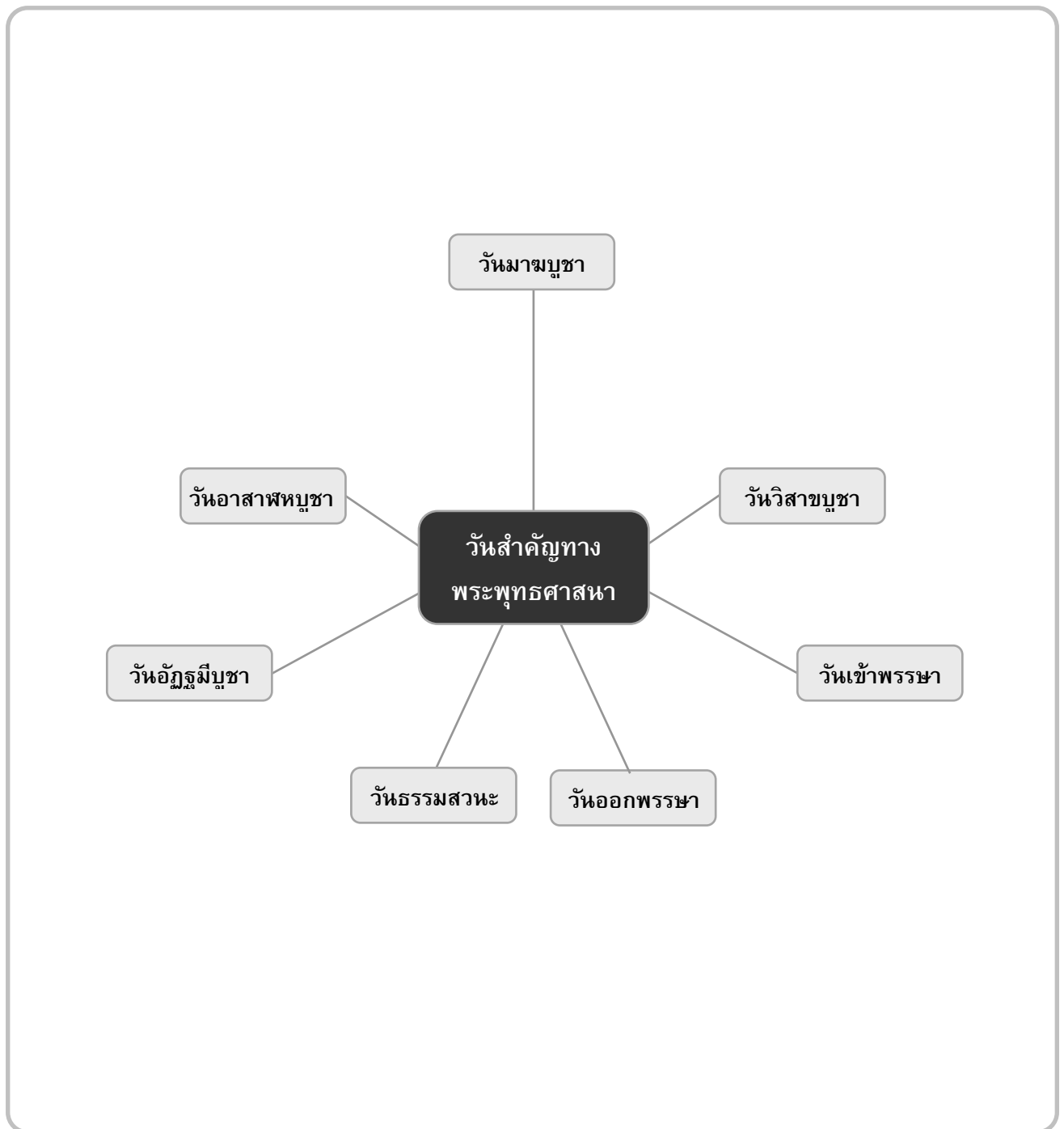
ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปการเข้าร่วมพิธีกรรมหรือการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ทั้งในส่วนที่คล้ายคลึงกันและในส่วนที่แตกต่างกัน

การปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน	การปฏิบัติที่ต่างกัน
.....	

ใบงานที่ 6.2 วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา (2)

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิด สรุปความสำคัญหรือเหตุการณ์ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

เรื่อง การจัดโต๊ะหมู่บูชา

บัตรภาพ

ภาพโต๊ะเดียว

ภาพโต๊ะหมู่ 4

ภาพโต๊ะหมู่ 5

ภาพโต๊ะหมู่ 6

ภาพโต๊ะหมู่ 7

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงศ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1.
พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

สื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครูจิษณัฐ กัดแก้ว โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

เอกสารประกอบการสอน เรื่อง คำกล่าวอาราธนาต่างๆ

คำอาราธนาศีล

คำบาลี	มยฺ ภนฺเต วิสุ วิสุ รกฺขนตถาย ติสฺรณฺน สห ปณฺจ สีลาณิ ยาจาม
	หุตติยมปิ มยฺ ภนฺเต วิสุ วิสุ รกฺขนตถาย ติสฺรณฺน สห ปณฺจ สีลาณิ ยาจาม
	ตติยมปิ มยฺ ภนฺเต วิสุ วิสุ รกฺขนตถาย ติสฺรณฺน สห ปณฺจ สีลาณิ ยาจาม
คำอ่าน	มะยัง ภันเต วิสุ วิสุ รักษณัตถาย ติสระณณะ สะหะ ปัญจะ สีลानी ยาจามะ
	หุตติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุ วิสุ รักษณัตถาย ติสระณณะ สะหะ ปัญจะ สีลानी ยาจามะ
	ตติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุ วิสุ รักษณัตถาย ติสระณณะ สะหะ ปัญจะ สีลानी ยาจามะ

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอศีล 5 ประการ พร้อมด้วยไตรสรณคมน์ เพื่อประโยชน์แก่การ ศึกษาเป็นภาคๆ ไป
แม้ครั้งที่ 2 ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอศีล 5 ประการ พร้อมด้วยไตรสรณคมน์ เพื่อประโยชน์ แก่การศึกษาเป็นภาคๆ
ไป
แม้ครั้งที่ 3 ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอศีล 5 ประการ พร้อมด้วยไตรสรณคมน์ เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาเป็นภาคๆ
ไป

คำอาราธนาธรรม

คำบาลี	พรหมา จ โลกาธิปติ สหฺมปติ
	กตอญฺชลือนนฺธิวํ อยาจถ
	สนฺติธ สตฺตาปปรชฺชชาติกา
	เทเสตุ ธมฺมํ อญฺกมปิมี ปชฺ
คำอ่าน	พรหมา จะ โลกาธิปะตี สะหัมปะติ
	กัตถัญชะลือนนฺธิวะรัง อะยาจะถะ
	สันติธะ สัตตาปะระชชชาติกา
	เทเสตุ ธัมมัง อญักมปิมัง ปะชัง

คำแปล

ท้าวสหัมบดีพรหมผู้เป็นอธิบดีของโลก ได้ประณมมัตถ์น้อมสการกราบทูลวิงวอนต่อสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ประเสริฐว่า สัตว์ทั้งหลาย
ที่มีจิตใจ คือ กิเลสในดวงตาเบาบางยังมีอยู่ในโลกนี้ ขอพระองค์ได้โปรดแสดงธรรมเพื่ออนุเคราะห์แก่หมู่สัตว์นี้ด้วยเถิด

คำอาราธนาพระปริตร

คำบาลี	วิปตฺติปฏฺิพหาย	สพฺพสมปตฺติสิทฺธิยา
	สพฺพทฺวักขวินาสาย	ปริตฺตํ พฺรุธ มงฺคลํ
	วิปตฺติปฏฺิพหาย	สพฺพสมปตฺติสิทฺธิยา
	สพฺพทฺวักขวินาสาย	ปริตฺตํ พฺรุธ มงฺคลํ
	วิปตฺติปฏฺิพหาย	สพฺพสมปตฺติสิทฺธิยา
	สพฺพโรควินาสาย	ปริตฺตํ พฺรุธ มงฺคลํ
คำอ่าน	วิปัตติ ปะฏิพพาหะ	สัพพะสัมปัตติสัทธิยา
	สัพพะทวักขะวินาสายะ	ปริตตัง พรุถะ มังคะลัง
	วิปัตติ ปะฏิพพาหะ	สัพพะสัมปัตติสัทธิยา
	สัพพะทวักขะวินาสายะ	ปริตตัง พรุถะ มังคะลัง
	วิปัตติ ปะฏิพพาหะ	สัพพะสัมปัตติสัทธิยา
	สัพพะโรควะวินาสายะ	ปริตตัง พรุถะ มังคะลัง

คำแปล

ขอพระสงฆ์ทั้งหลาย จงสวดพระปริตรอันเป็นมงคล เพื่อป้องกันความวิบัติทั้งปวง เพื่อยังสมบัติทั้งปวงให้สำเร็จ เพื่อให้ทุกข์ภัย โรค
ทั้งปวงพินาศไป

เอกสารประกอบการสอน

เรื่อง การบริหารจัดการ

ค่านมัสการพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา

พุทฺธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม

ธัมมัง นมัสสามิ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ

สังฆัง นมามิ ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์ (กราบ)

พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลส

เพลิงทุกข์สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน (กราบ)

พระธรรม เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดีแล้ว

ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม (กราบ)

พระสงฆ์ สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว

คำนอบน้อมพระพุทธเจ้า

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต

อะระหะโต

สัมมาสัมพุทธัสสะ

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น

ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส

ตรัสรู้ได้โดยพระองค์เอง

(ว่า 3 จบ)

บทสรรเสริญพระพุทธคุณ

(นำ) อิติปิ โส ภะคะวา (รับ) อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต
โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมะนุสสานัง พุทโธ ภะคะวาติ

(นำ) องค์ใดพระสัมพุทธ

ตัตมุลเกลศมมาร

หนึ่งในพระทัยท่าน

ราศี บ พันพัว

องค์ใดประกอบด้วย

โปรดหมู่ประชากร

ชี้ทางบรรเทาทุกข์

ชี้ทางพระนฤพาน

พร้อมเบญจพิธจัก

เห็นเหตุที่ไกลไกล

กำจัดน้ำใจหยาบ

สัตว์โลกได้พึงพิง

ข้าฯ ขอประณตน์น้อม

สัมพุทธการุญ

(รับ) สุวิสุทธิสันดาน

บ่ มีหม่นมิหมองมัว

ก็เบิกบานคือดอกบัว

สุคนธกำจร

พระกรุณาดังสาคร

มละโอฆกันดาร

และชี้สุขเกษมสานต์

อันพ้นไศกวิโยคภัย

ขุจรสวิมลใส

ก็เจนจบประจักษ์จริง

สันดานบาปแห่งชายหญิง

มละบาปำเพ็ญบุญ

ศิรเกล้าบังคมคุณ

ญาณพูนันนรินตรา

(กราบ)

บทสรรเสริญพระธรรมคุณ

(นำ) สวากขาโต ภะคะวะตา (รับ) อัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก
ปัจจุตัง เวทิตัพโพ วัญญูหิติ

(นำ) ธรรมะคือคุณากร	(รับ) ส่วนชอบสาทร	ดุจดวงประทีปชัชวาล
แห่งองค์พระศาสดาจารย์	ส่องสัตว์สันดาน	สว่างกระจ่างใจมล
ธรรมใดนับโดยมรรคผล	เป็นแปดพึงยล	และแก้กับทั้งนฤพาน
สมญาโลกอุดรพิสดาร	อันลึกโอฬาร	พิสุทธพิเศษสุกใส
อีกธรรมต้นทางครรไล	นามขนานขานไข	ปฏิบัติปริยัติเป็นสอง
คือทางดำเนินดุจคลอง	ให้ล่องลุดอง	ยังโลกอุดรโดยตรง
ข้าฯ ขอโอนอ่อนอุตมงค์	นบธรรมจาง	ด้วยจิตและกายวาจา
	(กราบ)	

บทสรรเสริญพระสังฆคุณ

(นำ) สุปะฏิปันโน (รับ) ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ
ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สามิฉะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ ยะทิทัง จัตตาริ
ปุริสะยุคานิ อัฏฐะ ปุริสะปุคคะลา เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเนยโย
อัญชะลิกะระณิโย อนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ

(นำ) สงฆ์ใดสวากศาสดา	(รับ) รับปฏิบัติมา	แต่องค์สมเด็จพระวันต์
เห็นแจ้งจตุสัจจ์บรร	ลูทางที่อัน	ระงับและดับทุกข์ภัย
โดยเสด็จพระผู้ตรัสไตร	ปัญญาผ่องใส	สะอาดและปราศมัวหมอง
เหินห่างทางข้าศึกปอง	บ มีลำพอง	ด้วยกายและวาจาใจ
เป็นเนื่อนาบุญอันไพ	ศาลแด่โลกัย	และเกิดพิบูลย์พูนผล
สมญาเอารสทศพล	มีคุณอนันต์	เอนกจะนับเหลือตรา
ข้าฯ ขอนบหมู่พระศรา	พกทรงคุณา	นุคุณประดุจรำพัน
ด้วยเดชบุญข้าอภิวันท์	พระไตรรัตนอัน	อุดมดิเรกนิรัตติย
จงช่วยขจัดโทษภัย	อันตรายใดใด	จงดับและกลับเสื่อมสูญ
	(กราบ)	

คำแผ่เมตตา

สัพเพ สัตตา สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันหมดทั้งสิ้น
อะเวรา โหนตุ จงเป็นสุข เป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย
อภัยาปัชฌา โหนตุ จงเป็นสุข เป็นสุขเถิด อย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย
อะนีฆา โหนตุ จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย
สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุ จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด
ท่านทั้งหลายที่ท่านได้ทุกข์ ขอให้ท่านมีความสุข ท่านทั้งหลายที่ท่านได้สุข
ขอให้สุขยิ่งขึ้นไป...เทอญ

เอกสารประกอบการสอน
เรื่อง การพัฒนาการบริหารจิต

การนั่งสมาธิจะนั่งท่าขัดสมาธิ เอามือขวาทับซ้าย เท้าขวาทับซ้าย ฝ่ามือหลัง หลังเท้า และตั้งสมาธิ
โดยกำหนดลมหายใจเข้า-ออก

เรื่อง การเจริญปัญญา

ใบความรู้

วิธีคิดตามแนวพุทธธรรม : วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

ความหมายของวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้อธิบายความหมายของโยนิโสมนสิการไว้ว่า โยนิโสมนสิการ คือ การคิด อย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระเบียบ คิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง เป็นขั้นตอนสำคัญในการสร้างปัญญาที่บริสุทธิ์ เป็นอิสระ ทำให้ทุกคนช่วยตัวเองได้ และนำไปสู่จุดมุ่งหมายของพระธรรมอย่างแท้จริง

ความสำคัญ

วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เป็นวิธีคิดที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสกัดหรือจำกัดอวิชชาและบรรเทาต้นเหตุโดยตรง กล่าวคือ ผู้ที่รู้จักคิดแบบโยนิโสมนสิการย่อมจะมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง เป็นผู้ที่ไม่คิดเป็น คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งจะเป็นหนทางที่เข้าถึงความจริงทั้งหลาย ทำให้รู้จักใช้สิ่งทั้งหลายให้เป็นประโยชน์ ถ้าบุคคลทุกคนคิดเห็นก็ย่อมคิดในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ปล่อยใจให้หลงไหลเพลิดเพลินในวัฒนธรรมจากภายนอกที่หลั่งไหลเข้ามา ซึ่งในสภาพการณ์ปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีในทุกด้าน ตลอดทั้งเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ความเจริญทางด้านวัตถุเป็นสิ่งที่เร้าให้บุคคลหลงไหลไปกับความยั่วยวนต่างๆ ที่ผ่านมา ถ้าบุคคลคิดเป็นก็ย่อมเกิดปัญญา ไม่ปล่อยใจให้เพลิดเพลินหลงไหลในความสำเร็จต่างๆ ในโลกสมมุติ กับเห็นคุณค่าและโทษของมัน มีปัญหาในการ สลัดออกไป อีกทั้งรู้จักคิดที่จะดำรงชีวิตให้ตั้งอยู่ในทิศทางที่เหมาะสม ส่งผลต่อความสุขสงบของชีวิต และถ้าทุกคน ในสังคมยึดถือแนวคิดแบบโยนิโสมนสิการ ก็ย่อมส่งผลต่อความสงบสุข ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมตลอดไป

องค์ประกอบ

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้ประมวลวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการออกเป็น 10 วิธี ดังนี้

1. วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย
2. วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบ
3. วิธีคิดแบบสามัญลักษณะ หรือวิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา
4. วิธีคิดแบบอริยสัจ หรือคิดแบบแก้ปัญหา
5. วิธีคิดแบบหลักการและความมุ่งหมาย หรือวิธีคิดแบบอรรถธรรมสัมพันธ์
6. วิธีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออก
7. วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม
8. วิธีคิดแบบอุปมาอุปไมยคุณธรรม หรือวิธีคิดแบบปลูกเร้าคุณธรรม (แบบกุศลภาวนา)
9. วิธีคิดแบบเป็นอยู่กับปัจจุบัน
10. วิธีคิดแบบวิภาษวาท หรือวิธีคิดแล้วแสดงออกเป็นวิภาษวาท (พูดจำแนก)

วิธีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออก

วิธีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออก เป็นการมองสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง เน้นการยอมรับความจริงตามที่สิ่งนั้นๆ เป็นอยู่ทุกแง่ทุกด้าน ทั้งด้านดี (เป็นคุณ) ด้านเสีย (เป็นโทษ) เมื่อมองเห็นทั้งด้านดีด้านเสียแล้ว ทางออกคืออะไรหรือเป็นอย่างไร

ตัวอย่าง

ที่มา : <http://www.oknation.net/blog/556644/2009/10/10/entry-4>

จากภาพน้ำตก ถ้าคิดในแง่ดีว่า น้ำตกมีประโยชน์ต่อมนุษย์ มนุษย์ใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเล่นน้ำอย่างมีความสุข และถ้ากระแสน้ำแรงมากก็สามารถนำมาใช้เป็นพลังงานไฟฟ้าได้ แต่ถ้าคิดในแง่เสีย คือ มีนักท่องเที่ยวที่ไปเล่นน้ำบริเวณนั้นได้รับอุบัติเหตุ ถูกกระแสน้ำเชี่ยวกรากพาไหลกระแทกตกหน้าผา ทำให้เสียชีวิตอยู่เสมอ

ดังนั้นเมื่อคิดทั้งสองด้านทั้งด้านเป็นคุณ และเป็นโทษแล้ว ด้านเป็นคุณมีมากกว่า และถ้านักท่องเที่ยวต้องการไปเล่นน้ำ ทางออกก็คือ ต้องเลือกบริเวณที่กระแสน้ำไม่เชี่ยวกราก เพื่อป้องกันภัยจากอุบัติเหตุ การพิจารณาความคิดด้วยวิธีนี้ย่อมเป็นการใช้สติปัญญาที่รู้เท่าทัน ปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ที่มีปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ตัวอย่างคำถาม

1. น้ำตกมีคุณอย่างไร
2. น้ำตกมีโทษอย่างไรอย่างไร และถ้าต้องการเล่นน้ำตกควรปฏิบัติอย่างไร

วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม

วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม เป็นวิธีคิดแบบสกัดหรือบรรเทาต้นหา เป็นขั้นฝีกหัดขัดเกลากิเลสหรือตัดทางไม่ให้กิเลสเข้ามาครอบงำจิตใจแล้วชักจูงพฤติกรรมต่อไป คนที่มีวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ มักเป็นคนใช้ปัญญาพิจารณาอย่างรอบคอบ สามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 1

ตัวอย่าง

ที่มา : <http://www.dek-d.com/board/view.php?id=2500745>

หญิงสาวที่ต้องการเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ถ้าเธอคิดแบบคุณค่าแท้ เธอจะสามารถคิดได้ว่า การที่เธอเป็นพนักงานต้อนรับนั้น เพราะเธอต้องการแสดงความสามารถทางด้านภาษา และมารยาทงามของหญิงไทย ให้เป็นที่ประจักษ์ว่า หญิงไทยมีความสามารถ ถึงแม้ว่าจะต้องทำงานหนัก บริการลูกค้าทุกระดับตลอดเวลา ต้องเดินเสิร์ฟอาหาร เครื่องดื่ม วันละหลายๆ ครั้ง ความคิดนี้จัดว่าเป็นคุณค่าแท้ แต่ถ้าเธอคิดว่า การเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนั้นโก้หรู มีเครื่องแบบสวยงาม แต่พอไปทำงานเข้าจริงๆ เธอรับงานหนักไม่ได้ การคิดแบบนี้เป็นการคิดแบบคุณค่าเทียม

ตัวอย่างคำถาม

1. คุณค่าแท้ของการเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน คืออะไร
2. คุณค่าเทียมของการเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน คืออะไร
3. ผู้ที่เป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินควรจะคิดแบบคุณค่าแท้อย่างไร ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างไร

วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม

วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม เป็นวิธีคิดแบบสกัดหรือบรรเทาต้นเหตุ เป็นขั้นฝีกหัดขัดเกลากิเลสหรือตัดทางไม่ให้กิเลสเข้ามาครอบงำจิตใจแล้วชักจูงพฤติกรรมต่อไป คนที่มีวิธีคิดแบบคุณค่าแท้ มักเป็นคนใช้ปัญญาพิจารณาอย่างรอบคอบ สามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 1

ตัวอย่าง

ที่มา : <http://www.dek-d.com/board/view.php?id=2500745>

หญิงสาวที่ต้องการเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ถ้าเธอคิดแบบคุณค่าแท้ เธอจะสามารถคิดได้ว่า การที่เธอเป็นพนักงานต้อนรับนั้น เพราะเธอต้องการแสดงความสามารถทางด้านภาษา และมารยาทงามของหญิงไทย ให้เป็นที่ประจักษ์ว่า หญิงไทยมีความสามารถ ถึงแม้ว่าจะต้องทำงานหนัก บริการลูกค้าทุกระดับตลอดเวลา ต้องเดินเสิร์ฟอาหาร เครื่องดื่ม วันละหลายๆ ครั้ง ความคิดนี้จัดว่าเป็นคุณค่าแท้ แต่ถ้าเธอคิดว่า การเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนั้นโก้หรู มีเครื่องแบบสวยงาม แต่พอไปทำงานเข้าจริงๆ เธอรับงานหนักไม่ได้ การคิดแบบนี้เป็นการคิดแบบคุณค่าเทียม

ตัวอย่างคำถาม

1. คุณค่าแท้ของการเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน คืออะไร
2. คุณค่าเทียมของการเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน คืออะไร
3. ผู้ที่เป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินควรจะคิดแบบคุณค่าแท้อย่างไร ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างไร

ตัวอย่างข่าว

เกวลิน รัตนโสภณสวัสดิ์ คะแนนแอดมิชชันเป็นที่ 1 ของประเทศ

ช่วยเล่าประวัติคร่าวๆ ให้ฟังหน่อยค่ะ

“เกวลินจบชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สายวิทย์-คณิต เกรดเฉลี่ย 3.8 เคยเป็นนิสิตของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาสถาปัตยกรรมภายใน แต่ตอนนี้สอบแอดมิชชันเข้ามาอยู่ในคณะรัฐศาสตร์ เอกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เหตุผลที่เลือกเข้ารัฐศาสตร์นั้นเป็นเพราะเกวลินชอบพบปะผู้คน ชอบการใช้ภาษา อีกอย่างคือเกวลินได้มีโอกาสไปเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนที่ประเทศอเมริกา จึงได้เห็นความหลากหลายของวัฒนธรรมและก็ชอบตรงนี้ เลยเลือกเรียนรัฐศาสตร์ค่ะ”

เทคนิคที่ทำให้เป็นที่ 1 ของประเทศ

“เกวลินเป็นคนมีความตั้งใจอยู่แล้ว จะมีการตั้งเป้าหมายให้ตัวเองอยู่เสมอว่าเราจะทำอะไรในเวลานี้ และอนาคตควรจะทำอย่างไรต่อไป ต้องมีการวางแผนอยู่เสมอ เช่น วันนี้ควรจะทำอะไรที่ช่วยในการสอบแอดมิชชันบ้าง ต้องอ่านหนังสือเท่าไร ต้องทบทวนบทเรียนอย่างน้อยแค่ไหน แต่ที่สำคัญคือ ต้องตั้งใจเรียนตอนอยู่ในห้องเรียน ประกอบกับการเรียนพิเศษด้วย การที่มีพื้นฐานที่แน่นจะปูทางให้การเรียนของเราง่ายขึ้น เพราะเราเรียนด้วยความเข้าใจ การอ่านหนังสือก็ไม่ต้องเหนื่อยมาก ไม่ใช่เรียนไปแบบงูๆ ปลาๆ ซึ่งมันจะไม่ได้อะไรกลับมา แถมยังเสียเวลาอีกด้วยค่ะ เวลาเรียนในห้อง ถ้ามีตรงไหนไม่เข้าใจ เกวลินก็จะยกมือถามเลยนะคะ อยากให้ทุกคนทำแบบนี้ เวลาไม่เข้าใจ ไม่ต้องไปอาย เพราะการอายจะปิดกั้นความรู้ของเราค่ะ

การประเมินตัวเองก่อนจะสอบเป็นวิธีที่ดีนะคะ เพราะเราจะรู้ด้วยว่าวิชาไหนเราทำได้ วิชาไหนเราอ่อน พอตอนสอบเราก็ทำข้อสอบในวิชาที่เราคิดว่ามั่นใจให้ได้คะแนนสูง ๆ ส่วนวิชาไหนที่ไม่ค่อยเก่งก็พยายามทำได้ดีที่สุด เพราะผลคะแนนแอดมิชชันนั้นจะนำคะแนนทุกวิชามารวมกัน และเก็บออกมาเป็นผลรวม

สำหรับคนที่พลาดหวัง ขอให้สู้ต่อไป เพราะเกวลินก็เป็นอีกหนึ่งคนที่ตัดสินใจเริ่มเรียนใหม่ อย่าไปท้อหรืออาย เพราะถ้าเราฝึกเรียนไปแล้วมันไม่ใช่ จุดจบก็คือไม่ประสบความสำเร็จอยู่ดี แล้วยิ่งเขาเปิดโอกาสให้สอบได้หลายรอบ เราก็ควรใช้โอกาสนี้ให้คุ้มกับการเรียน หากคณะเรียนที่ใช้สำหรับตัวเรา และฝากถึงน้อง ๆ ที่กำลังเตรียมตัวแอดมิชชัน อยากให้ตั้งใจเรียนในห้องให้มาก ๆ คอยเปิดรับสารความรู้จากเพื่อน ๆ เพราะบางทีเพื่อนก็มีสิ่งที่เราไม่รู้ ฉะนั้น ควรจะแลกเปลี่ยนกันเอาไว้ อ่านหนังสือทบทวนนิดหน่อย เพียงเท่านี้คณะที่เราใฝ่ฝันก็อยู่ไม่ไกลแล้วละค่ะ”

ที่มา : “เกวลิน รัตนโสภณสวัสดิ์ คะแนนแอดมิชชันเป็นที่ 1 ของประเทศ”. [2555]. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://campus.sanook.com>exam> สืบค้น 19 ตุลาคม 2555.

ใบงานที่ 7.1 วิธีคิดตามแนวพุทธธรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษา เรื่อง มอบความรัก

ในวันวาเลนไทน์ปีนี้ ก้องตั้งใจซื้อของขวัญให้ดาวแฟนสาวของเขา เพื่อแสดงว่าเขายังรักดาวอยู่เสมอไม่เสื่อมคลาย เขาไปเดินซื้อของที่ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง มีของที่เขาสงใจ คือ ตุ๊กตาตัวใหญ่เท่าเด็กอายุ 2 ขวบ ราคา 1,500 บาท ดอกไม้ช่อใหญ่ ส่งตรงมาจากต่างประเทศ ราคา 2,000 บาท ดอกกุหลาบ ดอกละ 10 บาท แจกันดอกไม้สด ราคา 500 บาท แจกันดอกไม้แห้ง ราคา 500 บาท กระเป๋ากลิตจากต่างประเทศ ราคาใบละ 5,000 บาท ก้องนับเงินในกระเป๋าสองใบซึ่งเก็บออมมาเป็นเวลา 1 ปี มีเงินอยู่ประมาณ 3,000 บาท เขาคิดและตัดสินใจอยู่นานว่าจะซื้ออะไรดี

คำถาม

1. ถ้านักเรียนเป็นก้องจะตัดสินใจซื้ออะไรให้ดาว พร้อมอธิบายเหตุผล

2. นักเรียนใช้วิธีคิดอย่างไร อธิบายวิธีคิด

กรณีศึกษาเรื่อง การตัดสินใจ

พาฝัน อยากไปอยู่ค่ายพัฒนาหมู่บ้านดงดิบ ซึ่งเป็นหมู่บ้านอยู่ในป่าลึก พาฝันคิดว่ามันคงสนุก ตื่นเต้น และได้ช่วยแนะนำชาวบ้าน ให้รู้จักวิถีดูแลสุขภาพ และช่วยสอนหนังสือให้แก่เด็กๆ ของชาวบ้านที่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์เข้าเรียนในโรงเรียนอีกด้วย แต่พ่อแม่ของพาฝัน ก็พูดท้วงติงพาฝันว่าการไปอยู่ค่ายในป่าที่อาจเป็น ไข้มาลาเรียได้ และต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของหญิงสาวจะต้องไปพักแรมอยู่ในบ้านของชาวบ้าน ซึ่งเป็น คนแปลกหน้า นอกจากนั้นเรายังไม่รู้ว่เพื่อนที่จะไปด้วยนั้นมีผู้หญิงไปด้วยหรือเปล่า

คำถาม

1. คุณค่าแท้ของการไปอยู่ค่ายพัฒนาหมู่บ้านดงดิบคืออะไร คุณค่าเทียมคืออะไร

2. ในการไปอยู่ค่ายพัฒนาหมู่บ้านดงดิบ มีคุณ-โทษ ต่อพาฝันอย่างไร และพาฝันควรหาทางออกอย่างไร

ใบงาน 7.2 รู้จักคิด

คำชี้แจง ให้นักเรียนแต่ละคนเล่าประสบการณ์ของนักเรียนในการตัดสินใจโดยใช้วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม และวิธีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออก แล้วบันทึกผลลงในตาราง

[illegible]

เรื่อง ธรรมะกับสังคม
บัตรภาพ

ภาพผู้นบถพระพุทธศาสนา นางพงธรรม

ภาพผู้นบถศาสนาคริสต์ ทาพรเนเบส

ภาพผู้นบถศาสนาอิสลาม ทำพิธีละหมาด

ภาพคนปล่อยปลา

ที่มา : ภาพที่ 1 วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงศ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

ภาพที่ 2 <http://www.manager.co.th/China/ViewNews.aspx?NewsID=9540000090390>

ภาพที่ 3 <http://www.rd1677.com/branch.php?id=47317>

ภาพที่ 4 http://www.sarnarak.net/content.php?keyPage=votepost&innerPage=votepost_family2&myDataID=100703091746

ภาพตำรวจจับผู้ร้าย

ภาพคนแจกถุงของเครื่องเซเทแก่ผู้ยากจน

ภาพตำรวจจับคนส่งยาเสพติด

ที่มา : ภาพที่ 5 <http://www.chaibadancrime.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=538683622&Ntype=1>
 ภาพที่ 6 http://munjeed.com/news_detail.php?id=1346118245
 ภาพที่ 7 <http://www.dailynews.co.th/crime/160765>

ใบงานที่ 8.1 หลักธรรมของศาสนากับการดำรงชีวิต

ตอนที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ศาสนาอื่นก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไร
.....
2. หลักธรรมสำคัญที่เป็นข้อห้ามประพฤตินสิ่งต่างๆ ของพระพุทธศาสนา ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ได้แก่อะไรบ้าง
.....
3. หลักธรรมสำคัญของพระพุทธศาสนา ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ที่ผู้ปฏิบัติแล้วส่งผลดีต่อการดำรงชีวิตแบบพอเพียง ได้แก่อะไรบ้าง ยกตัวอย่างประกอบ
.....
4. นักเรียนสามารถนำหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือไปเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และดูแลสิ่งแวดล้อมได้อย่างไรบ้าง
.....

ตอนที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนหาข่าวบุคคลที่มีการกระทำที่แสดงถึงการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมาติดลงในกรอบ แล้ววิเคราะห์และตอบคำถาม

ชื่อข่าว

(สาระสำคัญของข่าว)

ที่มา

1. การกระทำที่ดีของบุคคลในข่าวดังกล่าวคืออะไร
.....
2. การกระทำของบุคคลในข่าวสอดคล้องกับหลักธรรมใด ของศาสนาใด
.....
3. ผลของการกระทำของบุคคลในข่าวดังกล่าวแสดงถึงการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างไร
.....
.....

ใบงาน 8.2 บุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. ปณิธานในชีวิตของท่านพุทธทาสมีกี่ประการ อะไรบ้าง

2. อุปนิสัยของท่านพุทธทาสที่นักเรียนควรยึดถือเป็นแบบอย่างนำไปปฏิบัติ ได้แก่อะไรบ้าง

3. ข้อความงานเขียนของท่านพุทธทาส ในหนังสือ “พุทธ-คริสต์ ในทัศนะของท่านพุทธทาส” มีข้อคิดสำคัญอย่างไร

“การบรรยายธรรมนี้มีความมุ่งหมายจะทำความเข้าใจระหว่างศาสนา ซึ่งอาตมาถือว่าเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง หลักที่เป็นหัวใจของศาสนาที่ทุกคนต้องเชื่อฟังยึดถือ คือ จะต้องรักผู้อื่น ทำให้มองเห็นว่าทุกคนเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน ไม่ว่าเขาจะนับถือศาสนาไหน ไม่แบ่งแยกเป็นเขา เป็นเรา ศาสนาทั้งหลายนั้นหัวใจเป็นอันเดียวกัน คือ มุ่งหมายที่จะสร้างสันติสุข สันติภาพของโลก โดยมีหลักเกณฑ์เหมือนกันคือให้รักผู้อื่น ที่ต่างกันก็ตรงวิธีพูดหรือเหตุผล หรือเรื่องอื่นๆ ที่นำมาใช้ในการสั่งสอน อาตมากำลังจะบอกท่านทั้งหลายว่า ให้ถือหลักรักผู้อื่นเพียงประการเดียวนั้นแหละ ท่านจะเป็นชาวคริสต์ที่ดีมุสลิมที่ดี พุทธบริษัทที่ดีพร้อมกันไปในตัวทันที การปฏิบัติเพียงข้อเดียว คือ รักผู้อื่น ทำให้ท่านกลายเป็นผู้ปฏิบัติถูกต้องสูงสุดในทุกศาสนาไปเลย”

4. อุปนิสัยของอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ ที่นักเรียนควรยึดถือเป็นแบบอย่างนำไปปฏิบัติ ได้แก่อะไรบ้าง

5. ผลงานของอาจารย์สุชีพ ปุญญานุภาพ ที่เป็นแบบอย่างทางด้านศาสนสัมพันธ์ ได้แก่อะไรบ้าง

สื่อประกอบการเรียนการสอน
วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สาระพระพุทธศาสนา